

Kooskõlastustabel

II KOOSKÕLASTUSRINGI TAGASISIDE

Justiits- ja Digiministeerium	Märkused nr 1–4
Kultuuriministeerium	Märkused nr 5–7
Eesti Siseaudiitorite Ühing	Märkused nr 8–11

Nr	Märkused	Arvestatud/ mittearvesta- tud/ selgitatud	RAM märkused
Justiits- ja Digiministeerium			
1	Eelnõu § 1 p 4 (VVS § 92 ² lg 5) – sättes defineeritakse siseauditi mõiste avalikus sektoris. Justiits-ja Digiministeerium on seisukohal, et siseauditi mõiste sisustamisel tuleb lähtuda Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi sõnastatud mõistest, kuna siseauditi funktsiooni eesmärk on ühesugune olenemata sellest, kas seda tehakse era- või avalikus sektoris. Sättest ega seletuskirjast ei ole arusaadav, miks on eelnõus viidatud rahvusvahelises kasutuses olevast mõistest kõrvale kaldutud, näiteks on välja jäetud siseauditi roll valitsemise, riskijuhtimise ja kontrolliprotsesside täiustamisel. Samuti palume hinnata, kas eelnõus soovitakse reguleerida siseauditi, mis kehtiva audiitortegevuse seaduse (AudS) § 71 järgi on kindlustandev töö, või siseauditeerimist kui tegevust, protsessi. Rahvusvaheline Siseaudiitorite Instituut kasutab terminit "internal auditing". Palume selgitada, kas eelnõu koostaja hinnangul on "internal auditing" ja "internal audit" sünonüümid ning mõlemad eesti keelde tõlgi-	Arvestatud	VVS § 92 ² lõike 5 sõnastust on muudetud ning seletuskirja täiendatud. Ülemaailmsete siseauditi standardite viimases redaktsioonis (2025.a.) puudub sõna "siseauditeerimine". Eelnõu kohaselt tähendab sõna "siseaudit" tegevust.

	<p>tavad kui „siseaudit“ või on need kaks erinevat terminit, vastavalt „siseaudit ja „siseauditeerimine“. Võrdluseks, vandeaudiitorite ja INTO-SAI standardite puhul on "auditing" tõlgitud kui auditeerimine ehk tegevus, protsess ning "audit" tõlgitud kui audit ehk tulemus, aruanne. Oleme seisukohal, et ka eelnõus tuleks lähtuda samadest põhimõtetest ning eristada auditit kui tulemust ning auditeerimist kui tegevust.</p>		
2	<p>Eelnõu § 1 p 4 (VVS § 92² lg 6–10) – palume hinnata, kas siseaudiitori rolli, õiguseid ja kohustusi, mis on toodud eelnõukohase VVS § 92² lõigetes 6–10, on tingimata tarvis reguleerida konstitutsioonilise seaduse tasemel. VVS sätestab Vabariigi Valitsuse toimimise ja täidesaatva riigivõimu teostamise alused, mitte konkreetse ametikoha ülesanded. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on VVS-is põhjendatud fikseerida, et asutused peavad looma sisekontrolli süsteemi ning tagama siseauditi funktsiooni. Siseauditi üksuse või siseaudiitori õigused ja kohustused ei pea olema reguleeritud VVS-i tasemel. Siiani on siseauditi üksuse õigused ja kohustused reguleeritud asutuse juhi kinnitatud üksuse põhimääruses ning siseaudiitori õigused ja kohustused ametijuhendis. Siseauditi üksuse õiguste ja kohustuste reguleerimine õigusloova akti tasandil oleks õigustatud juhul, kui Rahandusministeeriumi hinnangul on praktikas olnud probleeme sellega, et täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditi üksused ei ole pääsenud ligi tööks vajalikule teabele või ei ole seiranud töö käigus tehtud soovitude täitmist. Kui Rahandusministeeriumi hinnangul on vaja fikseerida siseauditi mandaat (õigused ja kohustused) õigusloovas aktis, siis võiks seda teha VVS-i alusel antavas Vabariigi Valitsuse määruses, nagu see on ka praegu. Oluline on, et siseauditi funktsioon oleks kvaliteetne ja ühetaoline. Seega oleks kohane seaduses sätestada, et siseauditi tegevuses lähtutakse Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi välja antud ülemaailmsetest siseauditi standarditest. Kuna standardid on vabatahtlikud dokumendid, mille järgimine ei ole kunagi olemuselt kohustuslik, siis võiks valitsusel olla võimalus vajadusel kehtestada täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditi korraldusele kehtivad nõuded määrusega. Seda viimast osades, kus teadaolevalt eksisteerivad probleemid siseauditi mandaadi rakendamisel. Eeltoodust lähtuvalt teeme ettepaneku muuta VVS-i järgmiselt:</p>	Arvestatud	<p>Eelnõus sisaldunud VVS § 92² lõiked 6–10 on muudetud, nende asemele on sätestatud lõige 5 ning sellekohased muudatused on tehtud ka seletuskirjas.</p> <p>Nõustume, et täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditi korraldamisel võiks lähtuda ülemaailmsetest siseauditi standarditest. Plaanime 2004. aastal koostatud "Siseauditi hea tava" kaasajastada lähtudes ülemaailmsete siseauditi standardite uuest versioonist ning muuta see siseauditi korraldamise soovituslikuks juhendiks avalikule sektorile, hõlmates selles edaspidi nii siseauditi standardite järgimise kui muud siseauditi teostamise põhimõtted.</p>

	<p>„§ 92². Siseaudit täidesaatva riigivõimu asutuses</p> <p>(1) Siseaudit on sõltumatu ja objektiivne nõu- ja kindlustandev tegevus, mis aitab kaasa organisatsiooni eesmärkide saavutamisele, kasutades süsteemset ja korrakohast lähenemist, et hinnata ning täiustada valitsemise, riskijuhtimise ja kontrolliprotsesside mõjusust.</p> <p>(2) Siseauditi korralduse ministeeriumi valitsemisalas otsustab minister ja Riigikantseleis riigisekretär. Siseauditi korraldamiseks moodustatakse täidesaatva riigivõimu asutuse juhi vahetus alluvuses siseaudiitori ametikoht või struktuuriüksus või määratakse siseauditi eest vastutav isik ja ostetakse siseaudit sisse.</p> <p>(3) Täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditi korraldamisel on soovitatav lähtuda ülemaailmsetest siseauditi standarditest.</p> <p>(4) Siseauditi korraldamise põhimõtted täidesaatva riigivõimu asutustes kehtestab (alternatiiv: võib kehtestada) Vabariigi Valitsus määrusega.“.</p>		
3	<p>Eelnõu § 1 p 5 (VVS § 92³) – eelnõuga muudetakse Rahandusministeeriumi pädevust täidesaatva riigivõimu asutuse sisekontrolli ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. Seletuskirja kohaselt puudub vajadus tsentraalselt koordineerida ja analüüsida sisekontrolli süsteemi rakendamist ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamist. Justiits- ja Digiministeerium on seisukohal, et eelnõus kavandatud Rahandusministeeriumi pädevuse sätted tuleks lisada VVS §-i 65, mis määratleb Rahandusministeeriumi valitsemisala. Kehtiva VVS § 92³ lg-d 2 ja 3, mis reguleerivad ametiasutuste vahelist teabevahetust, ei ole aga Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul vajalikud. Kõikidel ministeeriumitel on õigus oma vastutusel olevates küsimustes, sh siseauditi valdkonnas, pöörduda teiste asutuste poole, küsida küsimusi ning saada selgitusi ja infot. Seetõttu leiame, et VVS § 92³ tuleks tunnistada kehtetuks.</p>	Arvestatud	Nõustume, et VVS §-is 92 ³ sätestatud Rahandusministeeriumi pädevust ei ole eraldi õigusnormina vajalik kehtestada.
4	<p>Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja failis tehtud normitehnilised ja keelemärkused on sisse viidud. Samuti on arvestatud märkustega eelnõu mõju kohta ning sellekohased täpsustused on seletuskirjas toodud.
Kultuuriministeerium			
5	<p>Paragrahvi 92² lisatavate lõigete 5–10 osas on ettepanek jätta välja viide täidesaatva riigivõimu asutusele, sest VVS räägibki ja laieneb üksnes</p>	Arvestatud	VVS § 92 ² lõiked 5 -10 on muudetud (vt kooskõlastustabeli märkust nr 2).

	<p>neile asutustele. Sõna “asutusesisene” samuti mittevajalik, sest siseaudit on asutusesisene ka siis kui teenust sisse ostetakse.</p> <p>Eelnõus olev sõnastuse definitsioon ei ole kooskõlas kehtivate siseauditi standarditega. Korrektne on, et meil on kas sama sõnastus või vähemalt mõte. Pakume järgmise sõnastuse:</p> <p>Siseauditi ülesanne asutuses on tugevdada valitsemis-, riskijuhtimis- ja kontrolliprotsesse ja aidata kaasa asutuse eesmärkide saavutamisele, pakkudes sõltumatut, riskipõhist ja objektiivset nõu, kindlustunnet, mõistmist ja perspektiivi tegevuse tõhususe, aruandluse usaldusväärsuse, õigusaktide järgimise, varade kaitsmise ja eetilise käitumise osas.</p> <p>Lõike 6 sõnastus võiks olla järgmine:</p> <p>Siseaudiitori ülesanne on anda sõltumatu arvamus sisekontrollisüsteemi rakendamise ja selle tulemuslikkuse kohta.</p> <p>Lõike 7 võiks kasutada ühte sõna „teave“, mis hõlmab nii dokumente, infosüsteeme kui ka muud.</p> <p>Lõike 8 mõte võiks olla, et siseaudiitoril on õigus kontrollida, kas avastatud puudused on kõrvaldatud ja tehtud ettepanekud täidetud. Sõna „jälgimine“ on kuskilt eemal millegi vaatlemine, mitte veendumine et sai kõrvaldatud ja nüüd korras.</p> <p>Kui muuta lõike 9 sõnastust järgmiselt, siis langeks ära vajadus lõike 10 järele:</p> <p>“Siseaudiitor peab oma tegevuses olema objektiivne ja kompetentne, hoidma tegevusega teatavaks saanud teavet konfidentsiaalsena, tegutsema nõutava hoolsusega ning käituma siseaudiitori eetikanõuete kohaselt.</p> <p>Konfidentsiaalsuse hoidmise kohustus ei kehti seaduse alusel avaldatava teabe suhtes.”</p>		
6	Seletuskirjast ei selgu kas § 92 ³ lõike 1 punkti 2 kohaselt Rahandusministeerium edaspidi nõustab riigiasutusi kõikides sisuteemades siseaudi-	Arvestatud	VVS § 92 ³ on tervikuna kehtetuks tunnistatud ning seletuskirja vastavalt muudetud (vt kooskõlastustabeli märkust nr 3).

	tiga seonduvalt või ainult siseauditi korraldamisega seonduvates küsimustes. Kui esimene variant, siis peaks Rahandusministeeriumil tekkima vajadus sekkuda teise ministeeriumite sisuküsimustesse.		
7	<p>Seletuskirja leheküljel 2 on märgitud lause: “AudS-is sätestatud kutsetaseme nõuet ei oma paljud pikaajalise töökogemusega avaliku sektori siseaudiitorid, kuna nad pole sooritanud kutsetaseme saamiseks vajalikku CGAP®-i eksamit, mida aastatel 2011–2020 oli võimalik teha ka eesti keeles.”</p> <p>Ei saa nõustuda antud väite kategoorilisusega. Juurde tuleks lisada arvandmed- kui paljudest pikaajalise töökogemusega siseaudiitoritest, siis ei ole sooritanud eksamit. Pigem on vahepeal 10. a toiminud süsteem suunanud siseaudiitoreid eksameid tegema ja neid ei teinud üksikud. Vajadus süsteemi muutmiseks tuleneb ennekõike riigi rahalistest võimaluste piiratusest, kuna olemasoleva süsteemi ülalhoidmine on väikesele riigile kulukas ning saadav kasu on väiksem kui kulu.</p> <p>Seletuskirja leheküljel 4 on toodud järgmine lause: “Ka Eesti infoturbestandardi rakendamist hindavatele IT-audiitoritele ei ole kehtestatud kohustusliku kutsetaseme nõuet.”</p> <p>Märkus: see ei vasta tõele. Korrektne on, et IT-audiitoritele ei ole kehtestatud kohustusliku kutsetaseme nõuet seaduse tasemel. Tegelikult on teenuse läbivijatele kutsetaseme nõuded kehtestatud, aga küberturvalisuse seadusest tulenevate rakendusaktiga (KÜTS § 7 lg 5), mille kohaselt peab IT auditi juhtivaudiitoril olema teatud sertifikaat (vt lisa 3 p 8.2, https://www.riigiteataja.ee/akti-lisa/1300/1202/4007/MKM_m4_lisa3.pdf#</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täpsustatud.
Eesti Siseaudiitorite Ühing			
8	ESAÜ juhib tähelepanu puudustele VVS eelnõu kooskõlastusprotsessis. 2023. a novembris esitas RM kooskõlastamisele AudS-i ja VVS-i muutmise seaduseelnõu VTK, milles tehti ettepanek lihtsustada siseaudiitori kutsete struktuuri, mitte aga seda täielikult kaotada. Seejärel, 2024. a oktoobris esitas RM kooskõlastamisele AudS-i ja VVS-i muutmise seaduse eelnõu, milles samuti ei olnud viiteid kutse te täielikule kaotamisele. Sarnaselt ei olnud VTK-s ning 2024. a oktoobris esitatud eelnõus	Selgitatud	Seaduseelnõu ettevalmistamiseks oleme huvirühmade ja avalikkuse kaasamisel ning kooskõlastamisel lähtunud Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruses nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” sätestatust ja nimetatud reglemendi § 4 lõike 2 alusel kehtestatud kaasamise heast tavast.

	<p>viiteid kogu AudS-is toodud siseauditi regulatsiooni tühistamisele. Seetõttu on eksitavad seletuskirja punktides 2 ja 10 esitatud väited, justkui oleksid kavandatud muudatused ministeeriumide ja huvirühmadega kooskõlastatud. Samuti rõhutame, et nii VTK kui ka 2024. a oktoobris esitatud eelnõu keskendusid üksnes siseauditi kutsetegevuse korrastamisele avalikus sektoris. Värskest esitatud VVS eelnõusse on lisatud muudatused, mis mõjutavad olulisel määral ka erasektoris tegutsevaid siseaudiitoreid. 2 Muudatused puudutavad mitmeid eriseadusi, sealhulgas krediiciasutuste seadust, väärtpaberituru seadust ning rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadust. Vaatamata sellele ei ole asjassepüütavaid organisatsioone ega asutusi kooskõlastusprotsessi kordagi kaasatud. Segadust lisab asjaolu, et eelnõude infosüsteemis 30. juunil 2025. a kooskõlastusringile saadetud krediiciasutuste seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu (Basel III regulatsioon) seletuskirjas on jätkuvalt kirjas nõue, kus siseauditi funktsiooni juhtivale isikule kohaldatakse AudS-is atesteeritud siseaudiitoritele sätestatud nõudeid ja tegevuse õiguslikke aluseid.</p>		<p>Erinevate kutse- ja äriühenduste kaudu jõuab teave kavandatavatest seadusmuudatustest võimalikult laiale puudutatud isikute ringile. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu esimesse kooskõlastusringi oli lisaks ministeeriumitele kaasatud ka ESAÜ, kelle liikmete hulgas on esindajaid nii era- kui riigisektori siseaudiitorite hulgast.</p> <p>Umbes pooled esimesel kooskõlastusringil esitatud märkustest (31 märkust 66-st) puudutasid VVS-is kavandatud muudatusi (millest eelnõu uues versioonis loobuti) ning veerand (16 märkust 66-st) käsitles Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määrust nr 79 “Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri” (mis eelnõu uue versiooni kohaselt tunnistatakse kehtetuks).</p> <p>Kuna olemasolevat mittetoimivat süsteemi pole otstarbekas jätkata, lähtusime eelnõu uue versiooni kujundamisel järgmistest kaalukatest märkustest:</p> <p>1) Justiits- ja Digiministeerium: “Puudub vajadus õigusakti tasemel avaliku sektori siseaudiitori kutse reguleerimise järele ning toetame siseaudiitori kutse nõudest loobumist.”;</p> <p>2) Kaitseministeerium: “Valitsussektori teenistussuhteid reguleerib avaliku teenistuse seadus (ATS). Seetõttu on arusaamatu paralleelse süsteemi loomine AudS-is.”.</p>
9	<p>VVS eelnõu esimene olulisem muudatus on ettepanek kaotada siseaudiitorite kutsed (atesteeritud siseaudiitor ja avaliku sektori siseaudiitor). ESAÜ ei nõustu tehtud ettepanekuga. Ühingu hinnangul on siseaudiitorite kutsenõude säilitamine oluline, et tagada siseauditeerimise asjatundlikkus, metoodilise lähenemise ühetaolisus, usaldusväärsus ja sõltuma-</p>	Selgitatud	<p>Eesti siseaudiitori kutsed põhinevad Siseaudiitorite Instituudi (IIA) rahvusvaheliste sertifikaatide (<i>Certified Internal Auditor</i>[®], CIA[®]</p>

<p>tus nii avalikus kui ka erasektoris. Kutseeksami läbimine kinnitab, et siseaudiitor omab vajalikku teoreetilist ettevalmistust, praktilisi oskusi ja tegutseb siseaudiitori kutse-eetika raamistikus. Samuti on kutse säilitamiseks kohustuslik end järjepidevalt täiendada, hoidmaks oma oskusi ja teadmisi ajakohastena. Tulenevalt kutsete kaotamisest soovitakse tunnustada kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset. Rõhutame, et ka praegu ei ole kõigil avaliku sektori üksustes töötavatel siseaudiitoritel kutse omandamise kohustus. Viidatud kohustus kehtib üksnes siseaudiitoritele, kes tegelevad iseseisvalt kutsetegevuse raames (AudS § 75). Arvestades, et siseaudiitoritel on ligipääs tundlikule teabele ning oluline roll organisatsiooni riskijuhtimise ja kontrolli-protsesside hindamisel, on mõistetav, et iseseisvalt tegutsevatelt siseaudiitoritelt oodatakse kõrget professionaalset pädevust. Lisaks eeldatakse neilt mitte üksnes kontrollifunktsiooni täitmist, vaid ka võimekust nõustamisteenuse pakkumiseks. Muudatuse põhjendusena viidatakse seletuskirja punktis 1.1, et atesteeritud siseaudiitori ja avaliku sektori siseaudiitori kutse omandamise kohustus ei ole praktikas ennast õigustanud. Korduvalt viidatakse seletuskirja samas punktis ka kutse (sertifikaadi) taotlemise kulukusele. Samas puuduvad viited, millistele allikatele, uuringutele või arvutustele nimetatud väited tuginevad. ESAÜ-le teadaolevalt viis 2023. a maikuu RM läbi veebipõhise uuringu, mille tulemusena hindas valdav osa vastanud juhtidest, et siseauditi pakutav lisandväärtus kaalub üles siseauditile tehtava kulu ning et avalikkusele oluliste organisatsioonide siseauditi meeskonnas võiks olla vähemalt üks erialase kutsega siseaudiitor. Ka seletuskirja punktis 1.1 mainitakse, et 2024. aasta 1. jaanuari seisuga ei olnud kutsega siseaudiitorit viiendikus täidesaatva riigivõimu asutustes. Seega suuremas osas (80%) avaliku sektori siseauditi üksustes on siseaudiitori kutsega audiitor siiski olemas. Seletuskirja punktis 3.1.1 toodud väitega, et ka Eesti infoturbestandardi (E-ITS) rakendamist hindavatele IT-audiitoritele ei ole kehtestatud kohustusliku kutsetaseme nõuet, saab nõustuda osaliselt, kuna IT-audiitoritele ei ole kehtestatud kohustusliku kutsetaseme nõuet vaid seaduse tasandil. Sertifikaadi nõue on sätestatud küberturvalisuse seaduse alusel (KÜTS § 7 lg 5) 3 kehtestatud ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määruse „Eesti Infoturbestandard“ lisa 3. Nimetatud lisa p 8.2 kohaselt peab juhtaudiitoril olema E-ITS auditi läbiviimise aja vältel vähemalt üks kehtiv sertifikaat (CISA või ISO</p>	<p>ja <i>Certified Government Auditing Professional</i>, CGAP) tunnustamisel. Siinkohal on olulised järgmised asjaolud: neid sertifikaate ei ole võimalik saada eesti keeles, nende soetamine on kallis ning avaliku sektori üksuse siseaudiitori kutse aluseks olnud CGAP-sertifikaadi väljastamine lõpetati 01.07.2021.</p> <p>IIA ei sea siseaudiitori kutse olemasolu kohustuslikuks, vaid julgustab siseaudiitoreid oma asjatundlikkust tõendama asjakohaste kutsetunnistuste ja kvalifikatsioonidega, jättes vabaks, milline on asjakohane kvalifikatsioon. Valitsusepoolne kutsete omandamine on IIA arvates üleliigne ja võib tekitada segadust.</p> <p>Riigisektori siseaudiitoritel kutsetaseme olemasolu nõuet ei ole sätestatud ka Euroopa Liidu regulatsioonides.</p>
--	--

	27001juhtiva audiitori sertifikaat). Audiitortegevuse registris on hetkel registreeritud ligikaudu 130 siseaudiitori kutse või kutsetaseme omanikku. Seletuskirja punkti 3.2 kohaselt jäävad varasemalt antud kutseted ja kutsetasemed kehtima ka edaspidi. Samas ei selgu, kuidas korraldatakse nende ajakohasena hoidmine.		
10	VVS eelnõu teine oluline ettepanek näeb ette siseaudiitori kutsetegevuse standardite kehtetuks tunnistamise. Seletuskirja punkti 5 kohaselt soovib RM nende asemel koostada siseauditi korraldamise juhendi ning avaldada selle oma veebilehel hiljemalt eelnõu seadusena jõustumise ajaks. Seletuskirjast ei selgu, kas siseauditi korraldamise juhend koostatakse sektorite ülesena või ainult täidesaatva riigivõimu asutuste tarbeks. Samuti puudub info, kas kavandatud juhend saab olema kohustuslik või soovituslik. ESAÜ peab kriitiliselt tähtsaks, et siseauditi kutsetegevuse raamistik säiliks kujul, mis tagab auditeerimisprotsessi järjepidevuse ja kvaliteedi. Ilma kohustusliku ja ühtse raamistikuta võib auditi ulatus, kvaliteet ja lähenemine muutuda ebaühtlaseks, mis omakorda vähendab siseauditi väärtust ja usaldusväärsust juhtkonna ning teiste huvigruppide, sh avalikkuse silmis. Ühtne ja standardipõhine lähenemine aitab tagada, et siseauditi tegevused on metoodilised, objektiivsed ja võrreldavad sõltumata sektorist või organisatsiooni suurusest. Sarnaselt VVS esimesele ettepanekule puuduvad ka selle muudatuse puhul viited analüüsidele või allikatele, millele tuginedes on jõutud järeldusele, et regulatsiooni kaotamine toetab avaliku sektori ressursside tõhusat, õiglast ning vastutustundlikku kasutamist.	Selgitatud	<p>Eelnõus on arvesse võetud Vabariigi Valitsuse kavandatud 0-bürokraatia ettepanekud, sh ettepanekud tunnistada kehtetuks täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditeerimise üldeeskiri ja rahandusministri määrusega kehtestatud siseaudiitori kutsetegevuse standardid.</p> <p>Eelnõuga kavandatud muudatused ei keela ega takista IIA siseauditi raamistiku (The IIA's International Professional Practices Framework, IPPF) ja “Ülemaailmsete siseauditi standardite” järgimist.</p>
11	Arvestades VVS-i eelnõuga kavandatavate ümberkorralduste suurt ulatust, oleks põhjendatud nende mõju eraldi kulude-tulude analüüs ning ettepanekute kooskõlastamine kõigi asjassepuutuvate huvigruppidega, sh erasektoriga. Ühingu hinnangul on ühtsesse raamistikku kuuluv sõltumatu kontrollimehhanism siseauditi näol vajalik, et tagada nii avaliku kui erasektori asutustes asjatundlik ja süsteemne riskide ja kontrollide hindamine ning ressursside läbipaistva ning sihipärase kasutamise järelevalve. Loodame, et ESAÜ juhatuse tähelepanekud toetavad edasist sisulist arutelu ning loovad soodsa pinnase valdkonna tasakaalustatud ja tõendatud vajaduste põhiseks arendamiseks.	Selgitatud	<p>Eelnõuga kavandatavad muudatused eelkõige vähendavad erinevaid kohustuslikke nõudeid nii siseaudiitoritena töötavatele inimestele (kutse hankimine, kohustuslik täienduskoolitus, aruandlus), siseauditi üksustele (nõue omada teatud kutsetasemega siseaudiitorit, aruandluse ja välise kvaliteedihindamise kohustus) kui ka asutustele ja ettevõtetele (vabadus otsustada siseauditi vajaduse ja selle vormi üle).</p> <p>Riigil kaob kohustus ja kulu tõlkida siseauditi standardeid ja muid sellega seotud dokumente</p>

			<p>ning koolitada spetsialiste. Asutustel ja ettevõtetel avardub võimalus palgata siseaudiitoriks valdkonda ja ettevõtet hästi tundvaid isikuid olenemata siseaudiitori kutsetaseme olemasolust.</p> <p>Mitmes olulisemas ärivaldkonnas (pangandus, kindlustus, börsiettevõtted) tulenevad nõuded siseauditile Euroopa Liidu õigusaktidest ja need on oluliselt leebemad kui AudS-is sätestatud siseauditi reeglistik.</p>
--	--	--	--

I KOOSKÕLASTUSRINGI TAGASISIDE

Justiits- ja Digiministeerium	Märkused nr 1–19
Haridus- ja Teadusministeerium	Märkused nr 20–24
Kultuuriministeerium	Märkused nr 25–26
Sotsiaalministeerium	Märkused nr 27–30
Välisministeerium	Märkused nr 31–35
Kaitseministeerium	Märkused nr 36–46
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	Märkused nr 47–50
Kliimaministeerium	Märkused nr 51–53
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Märkused nr 54–56
Eesti Siseaudiitorite Ühing	Märkused nr 57–66

Nr	Märkused	Arvestatud/ mittearvestatud/ selgitatud	RAM märkused
----	----------	---	--------------

Justiits- ja Digiministeerium			
1	<p>Eelnõu § 2 p 1 – VVS § 92¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 5, mille kohaselt sisekontrolli süsteem peab võimaldama „tagada asutuse tegevust ja sisekontrollisüsteemi tõhusust mõjutada võivate riskide tuvastamise, hindamise ja haldamise“.</p> <p>Justiitsministeerium ei kooskõlasta pakutud muudatust järgmiste põhjendustega:</p> <p>1.1.VVS muudatuse kohaselt käsitleb sisekontrollisüsteem edaspidi lahutamatu osana riskide tuvastamist, hindamist ja haldamist. Eelnõu seletuskirjast ega mõjuanalüüsist ei selgu, mis on ajendanud ja kust tuleneb vajadus reguleerida riskijuhtimise süsteemi olemasolu asutustes kohustuslikuna. Seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks on vaja sisekontrolli süsteemi senist käsitlust täiendada ning millist probleemi soovitakse sellega eelduslikult lahendada. Sisekontrolli süsteemi eesmärk on maandada riske ning toetada selle abil asutuse eesmärkide saavutamist. Riskijuhtimine kätkeb endas asutuse eesmärkide saavutamist ebasoodsalt mõjutada ja takistada võivate riskide tuvastamist ja haldamist.</p> <p>1.2.Seletuskirjast ei selgu, kui paljudes ministeeriumites ja asutustes on riskijuhtimise süsteem käesolevaks ajaks olemas või arendamisel. Kuna seaduse muudatused on plaanitud jõustuma üldises korras, siis kui suur osa asutustest ei vastaks seaduse jõustumisel enam nõuetele? Näiteks Justiitsministeeriumil ei ole organisatsiooniülest riskide juhtimise süsteemi. Eelnõus ei ole sätestatud asutustele nõuetega kooskõlla viimiseks mõistlikku üleminekuaega. Juhul, kui nõue kehtestatakse, siis tuleks näha ette vähemalt 1-1,5-aastane üleminekuaeg.</p>	Arvestatud	VVS § 92 ¹ lõike 1 punkti 5 muutmissettepanek on eelnõust välja jäetud.
2	<p>Eelnõu § 2 p 2 – VVS § 92¹ täiendatakse lõikega 1¹, mille kohaselt:</p> <p>„(1¹) Asjakohase ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks peab valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimima tõhus juhtimissüsteem, mis on proportsionaalne asutuse tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astmega ning mis tagab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)organisatsioonistruktuuri läbipaistvuse; 2)heade juhtimistavade järgimise; 3)ülesannete asjakohase lahususe ja vastutusalade selge jaotuse; 4)usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel otsuste vastuvõtmise; 5)tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise.“ 	Arvestatud	VVS § 92 ¹ lõike 1 ¹ muutmissettepanek on eelnõust välja jäetud.

<p>Justiitsministeerium ei kooskõlasta pakutud muudatust järgmiste põhjendustega:</p> <p>2.1.VVS muudatusega sätestatakse kohustus, et valitsusasutuses ja hallatavas riigiasutuses peab olema ja toimima tõhus juhtimissüsteem. Juhtimissüsteemile esitatavate nõuete käsitlemine struktuuriliselt VVS peatükis „6¹. Sisekontroll ja siseaudiitori kutsetegevus“ on eksitav, kuna juhtimine on mõistena laiem kui sisekontrolli süsteem. Juhtimissüsteem hõlmab organisatsiooni tervikjuhtimist, sealhulgas eesmärkide seadmist, strateegilist planeerimist, otsuste tegemist ja tegevuste koordineerimist. Sisekontrolli süsteem on osa juhtimissüsteemist ning keskendub enam riskide maandamisele, organisatsiooni usaldusväärsuse tagamisele, aga ka tegevuse seaduslikkuse tagamisele ning vigade ennetamisele ja avastamisele. Seletuskirjas puudub analüüs juhtimise käsitlemise põhjendatuse ja vajaduse kohta seaduse vormis ega selgu, mis on ajendanud reguleerima juhtimissüsteemi olemasolu taolisel kujul asutustes kohustuslikuna.</p> <p>2.2.Eelnõu seletuskirjas puudub viide, millisest üldtuntud standardist või metoodilisest juhendist pakutud sõnastus tuleneb. Lisaks kordab juhtimissüsteemi määratlus osaliselt sisekontrolli süsteemi olemust, mis on kirjeldatud VVS § 92¹ lõikes 1. Samuti sisaldab muudatus mitmeid määratlemata õigusmõisteid, näiteks „asjakohane juhtimine“, „usaldusväärne informatsioon“, „juhtimissüsteem“, „head juhtimistavad“.</p> <p>2.3.Pakutav muudatus kordab osaliselt VVS kehtivat regulatsiooni. Näiteks käsitlevad:</p> <p>1) täidesaatva riigivõimu asutuste juhtimist VVS § 49 (ministri pädevus ministeeriumi juhina), § 53 (kantsleri pädevus) ja § 73 (ameti ja inspeksiooni peadirektori pädevus);</p> <p>2)ministeeriumi staatust ja struktuuri VVS § 46;</p> <p>3)ministeeriumite valitsemisalasid VVS § 57-69.</p> <p>2.4.Seletuskirjas puudub selgitus ning mõjuanalüüs selle kohta, kas ja kuidas juhtimissüsteemi olemasolu kohustuslikuks tegemine mõjutab asutuste töökoormust ja eelarvelisi vahendeid ning mida ja millist eesmärki soovitakse muudatusega saavutada. Nii tõendatult toimiva riskijuhtimise süsteemi kui üldise juhtimissüsteemi loomine ja juurutamine eeldab täiendavat inim- ja rahalist ressursi (mh riskijuhi ja kvaliteedijuhi värbamist, IT-lahenduse kasutusele võtmist riskide haldamiseks ja nende sidumiseks stra-</p>		
--	--	--

	<p>teegiliste eesmärkide ja tööplaaniuste tegevustega), mida riigieelarve kär-bete tingimustes ei pruugi asutustel olla võimalik täiendavalt oma eelarve-listest vahenditest katta.</p> <p>2.5.Samuti ei nähtu seletuskirjast, kui paljudel ministeeriumitel ja valitse-misala asutustel on käesoleval ajal juhtimissüsteem, sh selle osana riskijuh-timise süsteem olemas või arendamisel ning kui paljudel asutustel juhtimis-süsteeme loodud ei ole. Kuna muudatused jõustuvad üldises korras, siis asutused, kus juhtimissüsteemi senini loodud ega rakendatud pole, ei vasta seaduse jõustumisel VVS nõuetele. Taolise nõude põhjendatuse ja kehtes-tamise korral tuleb anda asutustele ka piisavalt pikk, vähemalt 1-1,5-aas-tane üleminekuaeg enda seaduse nõuetega kooskõlla viimiseks.</p> <p>2.6.Samuti ei selgu eelnõust ega seletuskirjast, milline on vastav tõenda-mise eesmärk, milliste kriteeriumite alusel, millise regulaarsusega ja kes annab hinnangu juhtimissüsteemi toimimise tõhususe kohta. Palume sele-tuskirjas selgitada, kes, kuidas, milliste kriteeriumite alusel, milliste as-jaoludega seoses ning kellele peaks edaspidi tõendama juhtimissüsteemi tõ-husat toimimist? Seletuskirjas puudub selgitus ka selles osas, kas juhtimis-süsteem peaks olema loodud ja üles ehitatud CAF mudeli, Lean-põhimõ-tete, ISO 9001 või muu juhtimissüsteemi mudeli alusel, mille rakendamine on soovituslik, või vabas vormis asutuse parimate teadmiste ja vajaduste kohaselt.</p> <p>Selleks, et oleks võimalik hinnata VVS § 92 lg 1¹ kavandatud nõude vaja-likkust, põhjendatust ja proportsionaalsust, tuleb seletuskirjas avada ja sel-gitada muudatuste mõju ja eesmärki, muudatusest tingitud täiendavat töö-koormust, samuti kaasuvate täiendavate ressursside vajadust.</p>		
3	<p>Eelnõu § 2 p 3 – VVS § 92² lõiget 3 täiendatakse lausega „Siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral peab asutuse juht tõendama, et si-sekontrollisüsteem hõlmab asutuse kõiki juhtimis- ja tegevustasandeid, juhtkonna kehtestatud eeskirjad, protseduurireeglid, limiidid ja muud normid vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele ning asutuse te-gevuse eesmärgipärasuse ja otstarbekuse tagamiseks rakendatakse neid pidevalt ja tulemuslikult.“</p> <p>Justiitsministeeriumi ei kooskõlasta pakutud muudatust järgmiste põhjen-dustega:</p> <p>3.1. Seletuskirjas on viidatud, et sellekohase tõendamise täpsemad nõuded on sätestatud Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määruses nr 79 „Täi-</p>	Arvestatud	VVS § 92 ² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalu-sega. Samuti täiendatakse VVS § 92 ² lõigetega 5 –10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.

	<p>desaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“. Juhime tähelepanu, et tõendamise kohta nõudeid üldeeskirja kehtivas redaktsioonis ega muudatuse kavandis sätestatud ei ole.</p> <p>3.2. Eelnõus ja seletuskirjas puudub selgitus tõendamiskohustuse vormi ja viisi kohta – kellele, millega seoses, millisel kujul, millise regulaarsuse ja milliste kriteeriumite alusel peab asutuse juht sisekontrolli süsteemi vastavust tõendama. Palume määruse eelnõud täiendada ja seletuskirja lisada asjakohased selgitused.</p> <p>3.3. Asutuse juhile täiendavate kohustuste panemisel tuleb põhjendada nende vajalikkust ning selgitada, milline töökoormus täiendavate kohustustega kaasneb. Seletuskirjas ei ole selgitatud sätte sisu ega eesmärki.</p> <p>3.4. Kasutatud on määratlemata õigusmõisteid, näiteks „juhtimis- ja tegevusstandardid“, kuid nende sisu ei ole seletuskirjas avatud.</p> <p>Eeltoodut arvesse võttes ei ole võimalik hinnata kavandatud normi põhjendatust ega proportsionaalsust.</p>		
4	<p>Eelnõu § 2 p 5 – VVS § 92³ lg 1 muudatuse kohaselt „<i>Rahandusministeerium:</i></p> <p><i>1) annab metoodilisi juhendeid täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks ning teeb ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks;</i></p> <p><i>2) nõustab täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel ja selle kvaliteedi hindamisel ning teeb ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks.“</i></p> <p>Muudatusega vähendatakse Rahandusministeeriumi senist rolli sisekontrolli süsteemi ja siseaudiitori kutsetegevuse kesksel koordineerimisel ja korraldamisel. Eelnõu seletuskirjas on Rahandusministeerium tõdenud, et riigisektori sisekontrollisüsteem on ulatuslik ja mitmetahuline ning selle kui terviku keskne koordineerimine ei ole praktiliselt teostatav. Samuti tunnistatakse kehtetuks siseaudiitori koondarvamuse andmine sisekontrollisüsteemide rakendamise ja tulemuslikkuse kohta.</p> <p>Samas VVS § 92³ lg 1 p 1 uue sõnastuse kohaselt teeb Rahandusministeerium ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks ning VVS § 92³ lg 1 p 2 kohaselt ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks. Ühtlasi juhime tähelepanu, et kavandatud VVS muudatuste kohaselt ei ole Rahandusministeeriumil enam pädevust sisekontrolli süsteemide rakendamise koordineerimiseks. Rahandusministeeriumil puudub ka asjakohane teave, mille pin-</p>	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.

	<p>nalt süsteemi (mitte) toimimist analüüsida ning sellest lähtuvalt teha ettepanekuid sisekontrolli süsteemi tõhustamiseks. Rahandusministeeriumi pädevus teha ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks tuleks seadusest välja jätta.</p> <p>Rahandusministeeriumi senise rolli ja pädevuse vähendamise ning edasise nõustava rolliga täitmisega ei ole kooskõlas ega proportsionaalsed Vabariigi Valituse 4. oktoobri 2012. a määruses nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise sise-eeskiri“ kavandatavad järgmised muudatused:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Siseauditi funktsiooni tegevusaruande andmekoosseisu detailsus suureneb võrreldes kehtiva vormiga märkimisväärselt ja oluliselt. ☐ Täidesaatva riigivõimu asutuse juhile sätestatakse kohustus esitada Rahandusministeeriumile rahandusministri kehtestatud korras siseauditi funktsiooni tegevuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, mida Rahandusministeeriumi hindamine sisuliselt tähendab. Samas Rahandusministeeriumil koordineerivat ega hindavat rolli seaduse muudatuste kohaselt siseauditeerimise korraldamisel enam ei ole. 		
5	<p>Ülaltoodud märkusi arvesse võttes ei saa nõustuda eelnõu seletuskirjas toodud väidetega, et:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) „halduskoormus siseaudiitorina töötavatele inimestele ja nii siseaudiitori teenuseid pakkuvatele ettevõtetele kui ka siseauditit omavatele organisatsioonidele jääb tervikuna samaks“ (seletuskiri lk 13); 2) „seaduseelnõuga planeeritavad muudatused ei too riigile ega kohalikele omavalitsustele kaasa täiendavaid kulusid ega tulusid, samuti ei mõjuta muudatused nende halduskoormust.“ (seletuskiri lk 14); 3) „seadus on kavandatud jõustuma üldises korras, kuivõrd muudatused ei vaja pikemat ülemineku perioodi“ (seletuskirja lk 14). <p>Justiitsministeeriumi hinnangul suurendatakse eelnõus VVS-s kavandatud muudatustega bürokraatiat ja asutuste töökoormust võrreldes praegu kehtiva korraldusega. Muudatused ei kanna endas bürokraatia vähendamise eesmärki. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, mida ja millist eesmärki soovitakse muudatustega saavutada. Varem kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamiseks saadetud väljatöötamiskavatsus ei sisaldanud VVS muudatusi eelnõus ega rakendusaktide kavandites käsitletud kujul ning seletuskirjas ei ole avatud piisavalt muudatuste vajalikkust, põhjendatust ja proport-</p>	Arvestatud	VVS § 92 ¹ muudatused jäetakse eelnõust välja.

	sionaalsust saavutatava eesmärgiga. Seetõttu jätab Justiitsministeerium eelnõu kooskõlastamata osas, mis puudutab Vabariigi Valitsuse seaduse § 92 ¹ lõigete 1, 1 ¹ ja 3 muudatusi.		
6	<p>Eelnõu § 1 p 17 – AudS § 36 lõigete 1 ja 2 muudatuse kohaselt saab siseaudiitori kutset taotleda isik, kellel on Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi (IIA) väljastatud kehtiv siseaudiitori sertifikaat (CIA) või kes omab samaväärset siseaudiitori kutsetegevuse kvalifikatsiooni, ning avaliku sektori siseaudiitori kutset saab taotleda isik, kes viimase kolme aasta jooksul on CIA sertifikaadi saamiseks edukalt sooritanud eksami I osa või omandanud muu samaväärse siseaudiitori kutsetegevuse kvalifikatsiooni. Selline nõue piirab isikute õigust ja võimalust tegutseda vabalt valitud tegevusalal, kuna seob riigisisest nõutava kutse saamise IIA välja antava sertifikaadiga või korraldatava eksamiga. Nimetatud eksamit ei ole võimalik kutse saamiseks teha eesti keeles. Palume analüüsida, kas selline piirang on proportsionaalne, arvestades asjaolu, et riigiasutuse ja kohaliku omavalitsuse asutuse asjaajamiskeel on eesti keel.</p> <p>Samuti palume selgitada, millised „muud samaväärsed kvalifikatsioonid“ võimaldaksid siseaudiitori kutset saada.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset. Ametikohale sobivust ja asjatundlikkust saab edaspidi näidata muude erinevate kvalifikatsioonide ja sertifikaatidega. Sellist lähenemist toetab ka IIA. IIA leiab, et siseauditi kutseala toimib kõige paremini iseregulatsiooni korras. IIA ja selle kohalikud üksused on näidanud, et suudavad oma liikmeid edukalt hallata, arendades ja edendades üleilmseid siseauditi standardeid, eetikat, sertifikaate ja täiendõpet ning oma liikmete järelevalvet ja distsipliini - seega on valitsusepoolne kutsete omistamine üleliigne ja võib tekitada segadust.</p> <p>Nimekirja siseauditiga seotud isikutest, sealhulgas enda andmete avaldamisest huvitatud rahvusvahelise sertifikaadiga siseaudiitoritest, jääb ka edaspidi haldama Eesti Siseaudiitorite Ühing (ESAÜ).</p>
7	Eelnõu § 1 p 28 – AudS § 67 lõigete 3 ja 4 muudatuste kohaselt on avaliku sektori siseaudiitor või atesteeritud siseaudiitor kohustatud osalema Eesti siseaudiitoreid ühendava organisatsiooni või Audiitorkogu korraldatavas täiendusõppes või muus asjakohases koolituses vastavalt 20 või 40 akadeemilise tunni ulatuses aastas. Palume selgitada, kas koolituskohustuse täitmisel võib „muu asjakohase koolitusena“ arvestada ka tööandja asutuse tegevusvaldkonnaga seotud koolitusi ja millises mahus.	Arvestatud	Kuna eelnõu kohaselt plaanitakse tunnistada kehtetuks nõue omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitori töö tegemiseks siseaudiitori kutset või kutsetaset, siis toob see endaga kaasa ka siseaudiitori muu regulatsiooni kehtetuks tunnistamise, sh täienduskoolituse kohustuse.
8	Eelnõu § 1 p 31 – AudS § 68 lõike 2 muudatuse kohaselt peab siseaudiitor oma kutsetegevuses järgima siseauditi kutsetegevust reguleerivaid õigusakte ja IIA kutsestandardeid. Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskirja muudatuse punkti 8 (millega muudetakse üldeeskirja § 2 lõiget 5) kohaselt on „standardid üldeeskirja tähenduses Rahvusvahelise	Arvestatud	AudS § 68 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.

	<p><i>Siseaudiitorite Instituudi (IIA) poolt välja töötatud rahvusvahelised siseaudiitori kutsetegevuse raampõhimõtted (IPPF)®, mis sisaldavad ülemaailmseid siseauditi standardeid, valdkondlikke nõudeid ja ülemaailmseid juhiseid. Standardeid kohaldatakse igale isikule, kes osutab siseauditi teenust.“</i></p> <p>Juhime tähelepanu, et standardid on vabatahtlikud dokumendid, mille järgimine ei ole kunagi olemuselt kohustuslik. Standardid ei saa olla üldjuhul kohustuslikud juba seetõttu, et põhiseaduse § 3 teise lõike teise lause kohaselt saavad täitmiseks kohustuslikud olla üksnes avaldatud seadused. Lisaks tuleb arvestada asjaoluga, et IIA standardite autoriõigus kuulub IIA-le. Täpsemad juhised standarditele viitamise kohta on leitavad Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse kodulehelt https://www.evs.ee/et/standardid-ja-oigusaktid. Viide on leitav ka Justiitsministeeriumi kodulehe kaudu: https://www.just.ee/oigusloome-arendamine/hea-oigusloome-ja-normitehnika/honte-kasiraamat.</p> <p>Arvestades põhiseadusest tulenevat seaduste avaldamise nõuet ning standardite autoriõigusega seonduvat, palume esmalt analüüsida, kas IIA standardite kohustuslikuks tegemine on üldse põhiseaduspärane.</p> <p>Juhul kui standardite kohustuslikkus on siiski õiguspäraselt võimalik, peab riik rahvusvahelise kutsetegevuse standardite õigusaktiga kohustuslikuks tegemisel tagama nende standardite, sh valdkondlike nõuete eesti keeles kättesaadavuse, samuti teenistujate asjakohase koolitamise jne. Sellega ei ole eelnõu seletuskirja mõjuanalüüsis arvestatud – palume seletuskirja vastavalt täiendada.</p> <p>Samuti juhime tähelepanu, et võrreldes kehtiva audiitortegevuse seadusega kohustuslikuks tehtud rahvusvaheliste standarditega on siseauditeerimise üldeeskirja muudatusega kohustuslikku ala laiendatud ka ülemaailmsete juhiste järgimisele. Juhised on kutsestandardite kohaselt aga soovituslikud: „Ülemaailmsed juhised toetavad standardeid, pakkudes siseauditi teenuste osutamiseks mittekohustuslikku teavet, nõu ja parimaid praktikaid. Rahvusvaheline Siseaudiitorite Instituut kiidab need heaks ametliku läbivaatamise ja heakskiitmise protsessi kaudu1“. Eeltoodust lähtudes teeb Justiitsministeerium ettepaneku jätta soovituslikud juhised kohustuslikust alast välja.</p>		
9	<p>Eelnõu § 1 p 35 – AudS § 75 lõike 1 muudatusega sätestatakse, et vähemalt ühel avaliku sektori üksuses töötaval siseaudiitoril peab olema avaliku sektori siseaudiitori või atesteeritud siseaudiitori kutse.</p> <p>Justiitsministeerium jääb oma varasema, eelnõu väljatöötamiskavatsuse tagasisides (Justiitsministeeriumi 11.01.2023 kiri nr 8-2/6762 ja 21.11.2023</p>	Arvestatud	Eelnõu kohaselt loobutakse täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitori kutse reguleerimisest õigusakti tasandil.

	<p>kiri nr 8-2/6622) toodud seisukoha juurde. Leiame, et puudub vajadus õigusakti tasemel avaliku sektori siseaudiitori kutse reguleerimise järele ning toetame siseaudiitori kutse nõudest loobumist. Justiitsministeerium teeb ettepaneku jätta kutse nõue eelnõust välja järgmiste põhjendustega:</p> <p>1. Muudatus piirab põhjendamatult valitsussektori asutuste võimalusi sobiva pädevusega siseaudiitori(te) värbamiseks, kuna organisatsioonile sobivam siseauditi funktsiooni teostaja võib olla mõne muu valdkonna spetsialist (näiteks infotehnoloogia). Nii kutse olemasolu eeldus kui ka eksamihohustus kitsendab isikute ringi, kes saaksid ja võiksid organisatsioonis siseaudiitori rolli täita. Siseaudiitori värbamisel tuleks esikohale seada ootused kandideerija haridusele ja varasemale töökogemusele, mis toetavad siseaudiitori tegevust konkreetsetes organisatsioonides, samuti vaimsele võimekusele, isikuomadustele ja eetilistele tõekspidamistele. Sarnaselt eelnõu seletuskirjas märgitule ei ole kutse olemasolu olnud Justiitsministeeriumis värbamisel määravaks, kuid võib anda kandideerimisel eelise. Kutse nõudel on märkimisväärne mõju eeskätt väikestele avaliku sektori siseauditi üksustele, mille koosseisus võib olla vaid 1-3 siseaudiitori ametikohta.</p> <p>2. Eelnõu seletuskirjast ega mõjuanalüüsist ei selgu, kui paljudes avaliku sektori siseauditi üksustes töötab vähemalt üks nõutava kutsega siseaudiitor ning kui paljudes üksustes ei ole käesoleval ajal ühtegi asjakohase kutsega siseaudiitorit. Palume seletuskirja antud infoga täiendada. See annaks ülevaate muudatuse mõju võimalikust ulatusest.</p> <p>3. Samuti juhime tähelepanu, et kutse nõude kehtestamisel peab töödandja tagama ja hüvitama nii eksami sooritamise kui ka kutse säilitamiseks vajalikel koolitustel osalemisega kaasnevad kulud. Taoliste täiendavate kuludega töödandjatele, sh riigieelarvele, ei ole eelnõu seletuskirjas arvestatud. Samuti toome välja töötajate ebavõrdse kohtlemise olukorras, kus ühele kutsega siseaudiitorile võimaldatakse asutuse kulul oluliselt suuremas mahu täienduskoolitustel osalemist kui teistele, mis piirab nende võimalust enda kutsetegevuses edasi arendamisel ja vajaliku kutseeksami sooritamiseni jõudmisel.</p>		
10	<p>Punktides 11-17 anname esmase tagasiside eelnõule lisatud Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määruses nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“ kavandatud muudatustele.</p> <p>Põhjalikuma tagasiside anname määruse eelnõu kooskõlastamise käigus.</p>	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.

11	Määruse tekstis kasutakse mõisteid kõrgem juhtorgan, kõrgem juhtkond, tippjuhtkond, tegevjuhtkond, juhtkond. Kuidas need suhestuvad mõistega „tippjuhtkond“? Kas taoline mõistete paljusus on vajalik? Erinevate mõistete kasutamine tekitab tõlgendamisküsimusi, milliseid juhtimistasandeid igal konkreetsel juhul silmas on peetud. Eelnõus tuleb läbivalts kasutada ühte mõistet samas tähenduses. Juhime tähelepanu, et mõistet „tippjuhtkond“ kasutatakse ka ülemaailmsetes siseauditi standardite eestikeelses tõlkes. Seejuures on nimetatud standardite järgimine siseaudiitoritele oma töös kohustuslik.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
12	Määruse tekstis kasutatakse mõisteid siseaudit vs siseauditeerimine. AudS § 71 kohaselt on siseaudit kindlustandev töö. Õigusaktides tuleks mõisteid kasutada läbivalts samas tähenduses.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
13	Siseauditeerimise üldeeskirja § 2 kohaselt moodustab organisatsiooni ministeerium koos valitsemisalas olevate asutustega. Sellest lähtuvalt ei ole valitsemisala asutuse juhil võimalik üldeeskirja muudatusega täidesaatva riigivõimu asutuse juhile kavandatavaid kohustusi (aruandlus- ja raporteerimiskohustus Rahandusministeeriumile ja Riigikantseleile) sisuliselt täita. Nimelt saab valitsemisala valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juht täita loetletud kohustusi üksnes siseauditi funktsiooni olemasolul tema juhitud asutuses ja/või tema juhitud asutuse kohta.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
14	Täidesaatva riigivõimu asutuse juhile sätestatav kohustus saata Rahandusministeeriumile siseauditi funktsiooni tegevuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid ei ole kooskõlas VVS § 923 lg 1 kavandatava muudatusega, mille kohaselt on Rahandusministeeriumi roll vaid asutusi nõustada siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. Antud kohustus seab ebaõrdsesse olukorda asutused, kus siseauditi funktsioon on loodud, ja asutused, kus siseauditi funktsiooni loodud ei ole. Samuti ei nähtu kooskõlastamisele saadetud materjalide hulgas Rahandusministeeriumi kehtestatava korra kavandit ega viidet volitusnormile. Vajab põhjalikumat avamist, mis kujul ja millise regulaarsusega ja millega seonduvalt tuleks edaspidi asutuse juhil taolised andmed ja dokumendid Rahandusministeeriumile esitada.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
15	Täidesaatva riigivõimu asutuse juhile sätestatav kohustus saata Riigikantseleile hindamiseks informatsiooni siseauditi läbiviimisel tuvastatud asjaolude kohta, mis võivad mõjutada riigihalduse toimimist üldiselt, ei ole kooskõlas VVS §-s 77 sätestatud Riigikantselei pädevusega. Eelnõust ega	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.

	seletuskirjast ei selgu, milline on teemaga seondult Riigikantselei roll ning taolise teabe esitamise eesmärk ja põhjendus.		
16	Tegevusaruande Rahandusministeeriumile esitamise kohustus koos vormis toodud detailsusega ei ole proportsionaalne. VVS § 923 lg 1 kavandatud muudatuse kohaselt on Rahandusministeeriumi ülesandeks nõustada täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. Aruande vormi jaotiste 4 ja 5 andmekoosseisu esitamisega kaasneb nii esitajale kui Rahandusministeeriumile endale oluline töökoormus, mille sisuline väärtus ja eesmärk seletuskirjast ei nähtu. Kuna tegevusaruande vormi jaotises 5 tuleb soovitude arvu eristada siseauditi funktsiooni ja teiste kindluse pakkujate lõikes, siis palume eelnõu täiendada ning avada mõiste „teised kindluse pakkujad“ sisu. Kas „teiste kindluse pakkujate“ all peetakse silmas asutuse, sh siseauditi funktsiooni raames sisse ostetud-tellitud töid (välisaudiitorilt, IT-audiitorilt) või mõeldakse siinkohal laiemalt ka Riigikontrolli ja Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakonna vms auditites tehtud soovitude järeltegevuste seiret.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
17	Siseauditi üksuse perioodiliste kvaliteedi sisemiste ja väliste hindamiste kohustuslikkus. Arvestades avaliku sektori siseauditi üksuste väiksust, kus võib teenistuses olla ainult 1-3 inimest, on sellise kohustuse olemasolu koormav ja ressursimahukas ning vajab selleks eraldi täiendavat ressursi üksuse põhitegevuse kõrvalt, sh ka eelarvevahendeid välise hindamise sisse ostmiseks. Kas ja kuivõrd on see riigieelarve kärpe tingimustes riigi vaates mõistlik ja otstarbekas? Palume kaaluda taolise nõude põhjendatust ning võimalust jätta väline hindamine kohustuslikuks vaid teatud juhtudel, näiteks siseauditi üksustele, kes viivad läbi välisvahenditest rahastatavate projektide projektauditeid vmt.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
18	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud	Eelnõus ja seletuskirjas on normitehniliste ja keelemärkustega arvestatud niivõrd kui see on eelnõu sisulise muutmise tõttu võimalik.
19	Vastavalt Vabariigi Valitsuse relemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.	Arvestatud	Eelnõu esitatakse Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks.
Haridus- ja Teadusministeerium			

20	Eelnõust ja selle seletuskirjast tuleneb, et edaspidi kaotatakse avaliku sektori üksuse ja avaliku sektori ühingu siseaudiitori kutsetasemed ja et neid hakkab asendama siseaudiitori kutse. Samas audiitortegevuse seaduse järgi on kutsetasemed ka vandeaudiitorite kutsel, nende kaotamist eelnõus ei reguleerita. Kas süsteemi ühetaolisuse tagamiseks on olnud kaalumisel ka avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme asendamine avaliku sektori vandeaudiitori kutsega?	Arvestatud	Eelnõu kohaselt loobutakse täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitori kutse reguleerimisest õigusakti tasandil.
21	Eelnõuga on kavas täiendada Vabariigi Valitsuse seaduse § 92 ² lõiget 3, mille järgi peab siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral asutuse juht tõendama, et sisekontrollisüsteem hõlmab asutuse kõiki juhtimis- ja tegevustasandeid, juhtkonna kehtestatud eeskirjad, protseduurireeglid, liimiidid ja muud normid vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele ning asutuse tegevuse eesmärgipärasuse ja otstarbekuse tagamiseks rakendatakse neid pidevalt ja tulemuslikult. Seletuskirjas märgitakse, et tõendamise täpsamad nõuded on sätestatud Vabariigi Valitsuse määruses „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“ (üldeeskiri). Nimetatud üldeeskirjast ega selle kavandatavatest muudatustest paraku ei selgu, millised on konkreetsete tõendamise nõuded ning milline on tõendamise eesmärk. Meie hinnangul vajab seletuskiri ja üldeeskiri sellekohast täiendamist.	Arvestatud	VVS § 92 ² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalusega. Samuti täiendatakse VVS § 92 ² lõigetega 5–10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.
22	Vabariigi Valitsuse seaduses on plaanis muuta Rahandusministeeriumi pädevust (§ 92 ³ lõige 1). Muudatuse järgi annab Rahandusministeerium metoodilisi juhendeid ning nõustab täidesaatva riigivõimu asutusi ja teeb ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks. Üldeeskirja § 4 lg 2 punkti 4 muudatuse järgi aga esitab Rahandusministeeriumile rahandusministri kehtestatud korras siseauditi funktsiooni tegevuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid. Meie hinnangul ei ole kirjeldatud kohustus kooskõlas seaduse eelnõus määratletud Rahandusministeeriumi nõustava rolliga. Samuti ei selgu kavandatavast regulatsioonist ega selgitustest, mida Rahandusministeeriumi hindamine sisuliselt tähendab. Palume üldeeskirja muudatused viia kooskõlla seaduse eelnõu muudatustega ja selgitada Rahandusministeeriumi hindamise sisu.	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.
23	Üldeeskirja § 4 lõige 2 punkti 6 muudatuse kohaselt peab täidesaatva riigivõimu asutuse juht saatma Riigikantseleile hindamiseks informatsiooni siseauditi läbiviimisel tuvastatud asjaolude kohta, mis võivad mõjutada riigi-	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.

	halduse toimimist üldiselt. Muudatuste paketist ei selgu, milline on teemadega seondult Riigikantselei roll, ning milline on sellise info esitamise eesmärk ja põhjendus. Palume seda selgitada.		
24	<p>Üldeeskirja § 13 lõige 1 muudatus paneb organisatsiooni siseauditi korraldamise eest vastutavale isikule kohustuse esitada teiste hulgas Rahandusministeeriumile tegevusaruande siseauditi tegevuse kohta möödunud kalendriaastal. Tegevusaruande vormi kavandi punktide 4 ja 5 järgi on kohustus esitada väga detailne ülevaade läbiviidud kontrollide, nende tulemuste ja järeltegevuste kohta. Leiame, et see kohustus ei ole ühelt poolt kooskõlas Rahandusministeeriumi rolliga (sealjuures kaasneb nii esitajale kui ka Rahandusministeeriumile halduskoormus, mille sisuline väärtus jääb riigi efektiivse juhtimise seisukohast arusaamatuks) ning teiselt poolt jääb selgusetuks detailse ülevaate esitamise kohustus olukorras, kus Vabariigi Valitsuse seadus annab asutuse juhile võimaluse luua siseaudiitori ametikoht või struktuuriüksus lähtuvalt vajadusest. Meie hinnangul seab see kohustus ebavõrdsesse olukorda asutused, kus toimib siseauditi tegevus, ja asutused, kus siseauditi funktsiooni loodud ei ole. Palume detailse ülevaate kohustus ümber vaadata.</p>	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. aasta määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
Kultuuriministeerium			
25	<p>Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse (edaspidi VVS) § 92¹ lõikega 1¹. Kultuuriministeeriumi hinnangul ei ole nimetatud lõikest tulenev juhtimissüsteemi definitsioon metoodiliselt korrektne ning võib tekitada segadust nii asutuste juhtides kui ka valdkonna asjatundjates. Eelnõu seletuskirjas puudub viide, millisest üldtuntud standardist või metoodilisest dokumendist pakutud sõnastus tuleneb. Lisaks kordab juhtimissüsteemi definitsioon osaliselt sisekontrolli süsteemi olemust, mis on kirjeldatud VVS § 92¹ lõikes 1.</p> <p>Kultuuriministeerium on asutusesiseselt näiteks juhindunud kvaliteedijuhtimise põhimõtetest ja defineerinud kõnealuse mõiste järgmiselt: „Juhtimissüsteem toetab organisatsiooni visiooni ja strateegiliste eesmärkide saavutamist läbi väärtuspõhise juhtimise, fikseerides töökorralduse ja põhimõtted, millest lähtutakse ministeeriumi töö planeerimisel ja seirel, tööprotsesside juhtimisel, üle vaatamisel ja parendamisel. Juhtimissüsteemi aluseks on teenuse- ja protsessikeskne lähenemisviis, mis lähtub Vabariigi Valitsuse määrusest „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“.</p>	Arvestatud	Osundatud muutmisettepanek on eelnõust välja jäetud.

	Eelnõukohasest sõnastusest ei ole üheselt aru saada, mis on juhtimissüsteem ja milline on selle erinevus võrreldes sisekontrolli süsteemiga. Samuti on küsitav, kas nii detailne regulatsioon seaduse tasandil on üldse vajalik. Pigem võiks siinkohal kaaluda juhtimise hea tava või muu asjakohase juhendi koostamist.		
26	<p>Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse VVS § 92² lõiget 3 teise lausega. Nime- tatud täienduse puhul jääb arusaamatuks kellele ja mis dokumentidele tugi- nedes peab asutuse juht tõendama sisekontrolli süsteemi toimimist. Eelnõu seletuskirja kohaselt on täpsemad nõuded sätestatud Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruses nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeeri- mise sise-eeskiri“. Viidatud määrus ja pakutud muudatused ei räägi aga si- sekontrolli süsteemi toimimisest, vaid siseauditi korraldamisest ja aruand- lusest riigiasutustes, tuues sisse ka asutuse juhi kohustused. Sisekontrolli süsteem võib asutuses toimida ka ilma siseauditita.</p> <p>Eelnõu § 2 punktis 5 esitatakse VVS § 92³ lõike 1 uus sõnastus. Kultuuri- ministeerium toetab muudatust, mille kohaselt Rahandusministeerium edaspidi nõustab meetodiliselt ja annab juhiseid või soovitusi sisekontrolli süsteemi rakendamiseks või siseauditi paremaks korraldamiseks täide- saatva riigivõimu asutustes. Arusaamatuks jääb aga, miks on vajalik nende ülesannete täitmiseks Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud täide- saatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskirja, mis kohustab andma Rahandusministeeriumile aru näiteks igas ministeeriumis tehtud si- seauditi tähelepanekute arvu ja soovitude numbrilise elluviimise kohta. Juba umbes 2016. aastal tegid täidesaatva riigivõimu asutuste siseaudiitorid Rahandusministeeriumile ettepaneku nimetatud määrus bürokraatia vähen- damiseks kehtetuks tunnistada. Kokku alla 100-le riigi ametiasutustes töö- tavale siseaudiitorile on audiitortegevuse seadus piisav regulatsioon ning paremaks nõustamiseks ja soovitude andmiseks saab Rahandusministeer- ium vajalikku teavet küsida ka toimivates siseauditi juhtide võrgustikes või ringkirjadena. Siinkohal väärib ka märkimist, et näiteks Eesti infoturbes- tandardi auditit läbiviivate audiitorite üle puudub riigil igasugune järeleval- veline meede, rääkimata eraldiseisvast aruandlusest.</p>	Arvestatud	<p>VVS § 92² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalu- sega. Samuti täiendatakse VVS § 92² lõigetega 5 –10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.</p> <p>VVS § 92³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandus- ministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täide- saatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimus- tes.</p> <p>Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehte- tuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeeri- mise üldeeskiri“.</p>
Sotsiaalministeerium			
27	Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 92 ³ lõikega 1 plaanitakse kujundada Rahandusministeeriumi tegevust järgmiselt: „Rahandusministeerium: 1)	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehte- tuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr

	<p>annab metoodilisi juhendeid täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks ning teeb ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks; 2) nõustab täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel ja selle kvaliteedi hindamisel ning teeb ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks.“. Nimetatud muudatusega jäetakse välja Rahandusministeeriumi kohustus analüüsida täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamist ning korraldada siseaudiitori kutsetegevust või selle korraldamise hindamist. Eelnõuga saab olema Rahandusministeerium rolliks nendel teemadel valitsusasutusi üksnes juhendada ja nõustada.</p> <p>Samas eelnõu juures oleva Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määruse nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise sise-eeskiri“ (edaspidi määrus nr 79) muutmise kavandi muudatuse (p 15) kohaselt tuleb Rahandusministeeriumile esitada siiski rahandusministri kehtestatud korras siseauditi funktsiooni tegevuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid.</p> <p>Märgime, et määrusega kavandatud kohustus esitada Rahandusministeeriumi nõudmisel andmeid ja dokumente ei ole kooskõlas eelnõu VVS § 92³ lõikega 1 määratletud Rahandusministeeriumi nõustava rolliga ning määruses plaanitavatest muudatustest ei selgu, mida on mõeldud Rahandusministeeriumi läbi viidava siseauditi üksuse hindamise all. Leiame, et määruse kavand ja eelnõu on selles aspektis vastuolus.</p>		79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
28	<p>Määruse nr 79 muutmisega plaanitakse kehtestada uus tegevusaruande vorm (määruse lisa), mis kohustab siseaudiitoreid esitama andmeid vähemalt sama detailsuse astmega, kui hinnangu andmisel sisekontrollisüsteemile, mis tähendab, et siseaudiitorite halduskoormus 2 tegelikkuses ei vähene. Samuti ei selgu eelnõust, miks on oluliselt tõstetud aruande detailsust. Eelnõu kohaselt on Rahandusministeeriumi rolli oluliselt vähendatud ning eelnõust ei selgu, miks plaanitakse endiseks jätta kohustus esitada tegevusaruanne Rahandusministeeriumile ja mida Rahandusministeerium kogutud andmetega peale hakkab. Tegevusaruandes sisalduvad andmed ei ole omavahel sisuliselt võrreldavad. Samuti ei selgu eelnõust, miks nõutakse detailsema aruande esitamist Rahandusministeeriumile, kui siiani esitatud aruannetega sisuliselt ei ole tegeletud.</p>	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
29	<p>Määruse nr 79 muutmisega (p 15) plaanitakse kehtestada nõue, et juht peab tagama siseauditi üksuse olemasolul siseauditi üksuse välise kvaliteedi hin-</p>	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr

	damise vähemalt kord viie aasta jooksul. Samuti tuleb määruse nr 79 muudetava lisaga kehtestatavas tegevusaruandes esitada andmed siseauditi üksuse sisemiste ja väliste kvaliteedi hindamiste kohta. Leiame, et muudatustega kehtestatakse suuremaid kohustusi, millega kaasnevad kulud olukorras, kus riik on kärpimas eelarvet ja siseauditi üksused on enamjaolt väikesed, 1–3 töötajaga, üksused. Plaanitav muudatus tõstab asutuste niigi väikeste siseauditi üksuste halduskoormust, mille tõttu eksisteerib risk, et väikeste üksuste siseaudiitorid ei jõua tegeleda enam oma sisulise tööga, vaid peavad tegelema oma üksustes kvaliteedihindamiste läbiviimisega. Väliste kvaliteedihindamiste läbiviimisega seonduvalt tuleb leida täiendavaid finantsvahendeid, et oleks võimalik läbi väline kvaliteedihindamine, mis arvestades tänast majandusolukord ning siseauditi üksuste arvulist koosseisu, on ebaotstarbekas kulu. Seletuskirjas on välja toodud, et üheks peamiseks raskuseks on ilmnunud välise kvaliteedihindamise teostumine, siis peamiste muudatuste hulgas seda ei mainita, kuidas plaanitud muudatusega olukord paraneb.		79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
30	VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse teise lausega sõnastuses: „Siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral peab asutuse juht tõendama, et sisekontrollisüsteem hõlmab asutuse kõiki juhtimis- ja tegevustasandeid, juhtkonna kehtestatud eeskirjad, protseduurireeglid, limiidid ja muud normid vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele ning asutuse tegevuse eesmärgipärasuse ja otstarbekuse tagamiseks rakendatakse neid pidevalt ja tulemuslikult.“ Seletuskirjas märgitakse, et sellekohase tõendamise täpsemad nõuded on sätestatud määruses nr 79. Kahjuks aga ei selgu määruse kavandist ega ka eelnõust, millised on tõendamise nõuded ja millisel kujul tuleb tõendus esitada.	Arvestatud	VVS § 92 ² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalusega. Samuti täiendatakse VVS § 92 ² lõigetega 5 –10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.
Välisministeerium			
31	Eelnõuga muudetava Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 92 ³ lõike 1 kohaselt on Rahandusministeeriumi pädevuses anda metoodilisi juhendeid täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks, teha ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks, nõustada täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel ja selle kvaliteedi hindamisel ning teha ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks. Eelnõu seletuskirja kohaselt muudetakse VVS § 92 ³ lõike 1 teksti selleks, et ajakohastada Rahandusministeeriumi pädevust täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrolli ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. Seega,	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.

	VVS kohaselt on Rahandusministeeriumile antud nõuandev roll. VVS § 92 ² lõike 2 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määruse nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“ (eel-nõule lisatud rakendusakti kavand) § 4 kavandatavate muudatuste kohaselt peab täidesaatva riigivõimu asutuse juht esitama Rahandusministeeriumile rahandusministri kehtestatud korras siseauditi funktsiooni tegevuse hinda-miseks vajalikud andmed ja dokumendid. VVS § 92 ³ lõikega 1 ei ole antud Rahandusministeeriumile pädevust hinnata täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditi funktsiooni tegevust. Eelnõust ja selle seletuskirjast jääb selguse-tuks, miks on sellisel juhul vaja esitada Rahandusministeeriumile kui nõuandvale organile siseauditi funktsiooni tegevuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid. Palume seletuskirja asjakohase selgitusega täien-dada.		
32	Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse VVS § 92 ¹ lõikega 1 ¹ , mis puudutab nõudeid valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimi-vale töhusale juhtimissüsteemile. Palume seletuskirjas selgitada, kas ja mil-lisest üldtuntud standardist või metoodilisest dokumendist pakutud sõnas-tus tuleneb. Eelnõu sõnastusest ei ole ka üheselt arusaadav, mis on juhti-missüsteem ja mis on selle erinevus võrreldes sisekontrolli süsteemiga.	Arvestatud	Osundatud muudatus on eelnõust välja jäetud.
33	Eelnõu seletuskirja punktis 6 on hinnatud üksnes siseaudiitori kutsetaseme kaotamise nõuete sotsiaalset mõju. Palume eelnõu seletuskirjas esitada põh-jalikum mõjude analüüs, mis annaks üksikasjaliku ülevaate mh eelnõuga VVS-s tehtavate muudatustega kaasnevatest mõjudest.	Arvestatud	Mõjude analüüs sisaldub seletuskirjas.
34	Eelnõu seletuskirja lisana esitatud Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määruse nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldees-kiri“ muutmise eelnõu kavandi punktiga 15 muudetava määruse § 4 lõike 2 punkti 2 kohaselt peab täidesaatva riigivõimu asutuse juht tagama siseauditi üksuse olemasolul selle välise kvaliteedihindamise läbiviimise vähemalt iga viie aasta järel. Välisministeeriumi hinnangul on Eesti ametiasutuste si-seauditi üksuste suurust arvestades pingelises riigieelarve situatsioonis eba-mõislik nõuda kõikidelt siseauditi üksustelt välist kvaliteedi hindamist. Teeme ettepaneku sellest nõudest loobuda või siduda see kohustus siseau-diti üksuse suurusega sarnaselt määruse § 9 lõikes 3 sätestatuga.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehte-tuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeeri-mise üldeeskiri“.
35	„Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskirja“ kavanda-tava § 4 lõike 2 punktiga 6 pannakse täidesaatva riigivõimu asutuse juhile	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehte-tuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr

	kohustus saata Riigikantseleile hindamiseks informatsiooni siseauditi läbiviimisel tuvastatud asjaolude kohta, mis võivad mõjutada riigihalduse toimimist üldiselt. Palume täiendavalt selgitada, milline on teemaga seondult Riigikantselei roll ning mis on nimetatud informatsiooni esitamise eesmärk.		79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
Kaitseministeerium			
36	<p>Kaitseministeerium on jätkuvalt seisukohal, mida ta on väljendanud vastava eelnõu väljatöötamiskavatsuste tagasisides (Kaitseministeeriumi 3.11.2022 kiri nr 5-13/22/4005 ja 1.11.2023 kiri nr 5-13/23/3563), ning mille kohaselt puudub vajadus õigusakti tasemel avaliku sektori siseaudiitori kutse reguleerimise järele. Mõned varasemalt esitatud argumendid:</p> <p>1) Käesolev muudatus puudutab eelkõige avaliku sektori valitsussektori osa (st keskvalitsus ja kohalik omavalitsus), mille teenistussuhteid reguleerib avaliku teenistuse seadus (ATS). AudS jõustumisest alates 2010. aastal on jäänud arusaamatuks, miks on olnud vajalik paralleelse süsteemi loomine AudS-is.</p> <p>2) Kutsetaseme olemasolu ei nõuta seaduse tasemel üheltki teiselt avaliku teenistuse ametikoha grupilt. Näiteks ei ole seaduse tasemel kutsetaseme nõuet Riigikontrolli audiitoritel, kellega sarnast tööd avaliku sektori siseaudiitorid teevad. Ka Rahvusvaheline Siseaudiitorite Instituut (IIA) ei sea kutse olemasolu kohustuslikuks, vaid julgustab siseaudiitoreid oma asjatundlikkust demonstreerima asjakohaste kutsetunnistuste ja kvalifikatsioonidega. Seejuures jätab IIA vabaks, milline on asjakohane kvalifikatsioon. Põhjamaades (Soome, Rootsi, Norra, Taani, Island) ei ole teadaolevalt kutsetaseme olemasolu avaliku sektori siseaudiitoritel kohustuslik.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et siseauditi funktsiooni rakendamine avalikus sektoris oli Euroopa Liidu tungiv soovitus, mis sisaldus ka liitumislepingus ning seetõttu on siseauditi valdkonna regulatsioon sätestatud õigusakti tasandil. Tõesti, Euroopa Liidu ootustest lähtuvalt reguleeriti 2000. aastal Vabariigi Valitsuse seaduses täidesaatva riigivõimu asutuste siseauditi funktsiooni loomise kohustus. Seejuures ei ole Euroopa Liit kordagi nõudnud siseaudiitoritelt kutsetaseme olemasolu. Seega täidaks Eesti Euroopa Liidu nõudeid ka siis, kui AudS-ist avaliku sektori siseaudiitori kutse välja jätta.</p>	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset. Vt RAM kommentaari märkusele nr 6.

37	AudS § 36 muudatuse kohaselt saab siseaudiitori kutset taotleda isik, kellel on IIA väljastatud kehtiv siseaudiitori sertifikaat (CIA) või kes omab samaväärset siseaudiitori kutsetegevuse kvalifikatsiooni, ning avaliku sektori siseaudiitori kutset saab taotleda isik, kes viimase kolme aasta jooksul on CIA sertifikaadi saamiseks edukalt sooritanud eksami I osa või omandanud muu samaväärse siseaudiitori kutsetegevuse kvalifikatsiooni. Selline regulatsioon on piirav (piirab isikute õigust tegutseda vabalt valitud tegevusalal), kuivõrd seob siseriikliku kutse saamise IIA poolt välja antava sertifikaadiga või korraldatava eksamiga. Eestis peab olema võimalik kutset saada riigikeeles. Mis puudutab samaväärset kvalifikatsiooni mõistet, siis ei ole seletuskirjas selgitatud, milliseid samaväärseid kvalifikatsioone Rahandusministeerium teab olemas olevat, mis võimaldaks siseaudiitori kutset saada.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset.
38	AudS § 67 lõigete 3 ja 4 muutmine. Selle kohaselt on avaliku sektori siseaudiitor või atesteeritud siseaudiitor kohustatud osalema Eesti siseauditoreid ühendava organisatsiooni või Audiitorkogu korraldatavas täiendusõppes või muus asjakohases koolituses kas siis 20 või 40 akadeemilise tunni ulatuses aastas. Ebaselge on, milliseid koolitusi võib hõlmata „muu asjakohase koolitusena“. Näiteks kas tööandja tegevusvaldkonnaga seotud koolitusi võib arvestada koolituskohustuse täitmise mahtu. Seejuures IIA ei eelda sertifikaatide omanikelt konkreetse koolituspakkuja koolituste läbimist.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset.
39	AudS § 68 lõige 2 muutmine: Siseaudiitor peab oma kutsetegevuses järgima siseauditi kutsetegevust reguleerivaid õigusakte ja IIA kutsestandardeid. Esiteks ei selgita AudS lahti, mida tähendab lühend IIA. Teiseks on küsitav, kas Eesti seadusega on korrektne muuta kohustuslikuks rahvusvahelise standardi rakendamine. Kui kohustus määratakse õigusaktiga, siis peab olema riigi poolt tagatud ka selle standardi kättesaadavus, teenistujate koolitamine jne. Eelnõu mõjualalüüsis ei ole sellega arvestatud.	Arvestatud	AudS § 68 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.
40	AudS § 75 lõige 2 muutmine: Vähemalt ühel avaliku sektori üksuses töötaval siseaudiitoril peab olema avaliku sektori siseaudiitori või atesteeritud siseaudiitori kutse. Leiame, et muudatus piirab põhjendamatult asutuse kaalutlusi personaliotsuste tegemisel, jättes tagaplaanile näiteks ootused haridusele, varasemale töökogemusele, isikuomadustele, riigisaladuse loa ole-	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset.

	<p>masolu või valmisolekut selle taotlemiseks. Seejuures on nõudel märkimisväärne mõju avaliku sektori üksustele, mille teenistujate koosseisus on ükskaks siseauditi valdkonna ametikohta. Nõustume seletuskirjas märgituga, et siseaudiitori kutse võib olla tööle kandideerimisel eeliseks, kuid see ei saa olla määravaks.</p>		
41	<p>VVS § 92¹ lõiget üks täiendatakse punktiga 5, mille kohaselt sisekontrolli süsteem võimaldab tagada asutuse tegevust ja sisekontrollisüsteemi tõhusust mõjutada võivate riskide tuvastamise, hindamise ja haldamise. Kaitseministeerium ei toeta kavandatud muudatust järgmistel põhjustel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sisekontrolli süsteemi mõiste toodi VVS-i 2000. aastal ning on 24 aasta jooksul selliselt asutustes rakendunud. Rahandusministeerium ei ole seletuskirjas põhjendanud, miks on vaja senist käsitlust täiendada või millist probleemi see lahendab. 2. Antud säte on sõnastatud läbi iseenda – „Sisekontrolli süsteem on terviklik abinõude kompleks, mis võimaldab tagada sisekontrollisüsteemi tõhusust mõjutada võivate riskide tuvastamise.“ See ei ole hea õigusloome tava kohaselt korrektne. 3. Sisekontrolli süsteemi eesmärk on maandada riske ning seeläbi toetada asutuse eesmärkide saavutamist. Asutuse eesmärkide saavutamist ebasoodsalt mõjutada ja takistada võivate riskide tuvastamine ja haldamine on riskijuhtimise eesmärk. <p>Palun vastav muudatus eelnõust välja jätta.</p>	Arvestatud	VVS § 92 ¹ lõike 1 punkti 5 muutmissettepanek on eelnõust välja jäetud.
42	<p>VVS § 92¹ täiendatakse lõikega 1¹, mille kohaselt asjakohase ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks peab valitsusasutuses toimima tõhus juhtimissüsteem. Kaitseministeerium ei toeta kavandatud muudatust järgmistel põhjustel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Täiendus ei väljenda sõnaselgelt ega ühemõtteliselt, mida soovitakse reguleerida, ning sisaldab mitmeid määratlemata õigusmõisteid, näiteks „asjakohane juhtimine“, „usaldusväärne informatsioon“, „juhtimissüsteem“, „head juhtimistavad“. Seletuskirjas puudub analüüs juhtimise abstraktse käsitlemise põhjendatuse ja vajaduse kohta seaduse vormis. 2. Juhtimissüsteemi käsitlemine VVS-is sisekontrolli ja siseaudiitori kutsetegevuse peatükis on eksitav. Juhtimissüsteem hõlmab organisatsiooni tervikjuhtimist, sealhulgas eesmärkide seadmist, strateegilist planeerimist, otuste tegemist ja tegevuste koordineerimist. Sisekontrolli süsteem on osa 	Arvestatud	VVS § 92 ¹ lõike 1 ¹ muutmissettepanek on eelnõust välja jäetud.

	<p>juhtimissüsteemist ning keskendub enam riskide maandamisele, organisatsiooni usaldusväärsuse tagamisele, aga ka tegevuse seaduslikkuse tagamisele ning vigade ennetamisele ja avastamisele.</p> <p>3.VVS-is on reguleeritud asutuse juhtimine, struktuur ja ministeeriumite pädevused järgmiselt:</p> <p>3.1. täidesaatva riigivõimu asutuste juhtimist käsitlevad VVS § 49 (ministri pädevus ministeeriumi juhina), § 53 (kantsleri pädevus) ja § 73 (ameti ja inspeksiooni peadirektori pädevus);</p> <p>3.2. ministeeriumi staatus ja struktuur on kirjeldatud VVS § 46;</p> <p>3.3. ministeeriumite valitsemisalad on reguleeritud VVS § 57-69.</p> <p>Seega palume üle kontrollida, kas nende dubleerimine VVS § 92¹ lg 1¹ on vajalik ning selgitada eelnõu seletuskirjas, millises osas sätted üksteisest erinevad. Kavandatud kujul palun vastav muudatus eelnõust välja jätta.</p>		
43	Toetame VVS § 92 ² lõike 4 kehtetuks tunnistamist.	Arvestatud	VVS § 92 ² lõige 4 tunnistatakse kehtetuks.
44	<p>Kaitseministeerium toetab VVS § 92³ lg 1 muutmist järgmiste märkustega:</p> <p>1.VVS § 92³ lg 1 p 1 uue sõnastuse kohaselt teeb Rahandusministeerium ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks. Rahandusministeeriumil puudub info, mille pealt selliseid ettepanekuid teha. Ühtlasi juhime tähelepanu, et kavandatud VVS muudatuste kohaselt ei ole Rahandusministeeriumil enam pädevust sisekontrollisüsteemide rakendamise koordineerimiseks. Eelnõu seletuskirjas on Rahandusministeerium ise tõdenud, et riigisektori sisekontrollisüsteem on ulatuslik ja mitmetahuline ning selle kui terviku keskne koordineerimine ei ole praktiliselt teostatav. Tekib küsimus, et kui sisekontrollisüsteemi ei ole võimalik keskselt koordineerida, siis kuidas on võimalik teha ettepanekuid selle tõhustamiseks. Kokkuvõttes tuleks Rahandusministeeriumi pädevus teha ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks seadusest välja jätta.</p> <p>2.VVS § 92³ lg 1 p 2 kohaselt teeb Rahandusministeerium ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks. Ka siin on küsitav, millise info pinnalt on Rahandusministeerium pädev seda tegema. Seega võiks selle muudatusest välja jätta.</p>	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.
45	Tulenevalt kavandatud muudatustest kajastatakse VVS-i ühes peatükis paralleelselt mõisteid sisekontrolli süsteem, sisekontrollisüsteem, sisekontroll ning siseaudiitori kutsetegevus, siseaudit. Samas VVS-is on neist sisustatud vaid mõisted sisekontrolli süsteem ja siseaudiitori kutsetegevus.	Arvestatud	Mõisted on ühtlustatud.

46	<p>Täiendavalt AudS ja VVS muutmise ettepanekutele anname esmase tagasiside ka lisatud Vabariigi Valitsuse määruse „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“ (üldeeskiri) kavandatud muudatustele. Kuna vastav valitsuse määruse muudatus koos seletuskirjaga peaks tulema kõikidele ministriumitele kooskõlastamiseks peale AudS ja VVS muudatuste vastuvõtmist Riigikogu poolt, siis toome hetkel välja vaid enam ebakõla tekitanud asjaolud määruse eelnõus. Detailsema tagasiside anname tulevikus vastava määruse eelnõu kooskõlastuse käigus.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Määruse tekstis kasutatakse läbisegi mõisteid kõrgem juhtorgan, kõrgem juhtkond ning tippjuhtkond, tegevjuhtkond. 2. Mõiste siseaudit vs siseauditeerimine. AudS § 71 kohaselt on siseaudit kindlustandev töö. Õigusaktides tuleks mõisteid kasutada ühte moodi. 3. Arusaamatu on tippjuhtkonna asendamine kõrgema juhtkonnaga. 4. Rahvusvaheliste kutsetegevuse raampõhimõtete kohaselt on siseauditeerimisel kohustuslikud ülemaailmsed siseauditi standardid ja valdkondlikud nõuded. Ülemaailmsed juhised on raampõhimõtete kohaselt soovituslikud. Üldeeskirja kohaselt on standarditeks kõik raampõhimõtete osad. 5. Loetletud kohustused täidesaatva riigivõimu asutuse juhile pole esitatud sõnastuses rakendatavad, kui organisatsiooniks üldeeskirja tähenduses on ministriumi valitsemisala. Valitsemisala valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juht saab täita loetletud kohustusi tema juhitava asutuse kohta ja/või siseauditi funktsiooni olemasolul tema juhitas asutuses. 6. Kohustus täidesaatva riigivõimu asutuse juhile saata Rahandusministriumi siseauditi funktsiooni tegevuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid, ei ole kooskõlas VVS § 923 lg 1 kavandatud muudatustega, mille kohaselt on Rahandusministriumi roll vaid nõustada asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. 7. Kohustus täidesaatva riigivõimu asutuse juhile saata Riigikantseleile hindamiseks informatsiooni siseauditi läbiviimisel tuvastatud asjaolude kohta, mis võivad mõjutada riigihalduse toimimist üldiselt, ei ole kooskõlas VVS § 77 sätestatud Riigikantselei pädevusega – Riigikantselei ei vastuta riigihalduse toimimise eest üldiselt. 8. Põhjendamatu on sellise detailsusega tegevusaruannete esitamine Rahandusministriumi. Näiteks tähelepanekute arv riskisuse/olulisuse alusel; erinevate kindlustandvate tööde leidude põhjal tehtud soovitustega tegele- 	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.
----	---	------------	--

	<p>mise seire. VVS § 923 lg 1 kavandatud muudatuse kohaselt on Rahandusministeeriumi ülesandeks nõustada täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. Tegevusaruande Rahandusministeeriumile esitamise kohustus koos vormis toodud detailsusega ei ole selle ülesandega proportsionaalne.</p> <p>Kaitseministeeriumi hinnangul tasub Rahandusministeeriumil kaaluda üldeeskirja vajalikkust. Kui AudS § 68 lg 2 muudatusega sätestatakse IIA standardite kohustuslikkus, siis jääb selgusetuks, miks on sellele täiendavalt vaja kehtestada üldeeskirja.</p>		
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium			
47	<p>Kehtiva VVS § 92¹ lõike 1 kohaselt on sisekontrolli süsteem valitsusasutuse ja valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juhtimisel rakendatav seaduslikkusele ja otstarbekusele suunatud terviklik abinõude kompleks, mis võimaldab tagada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õigusaktidest kinnipidamise; 2) vara kaitstuse raiskamisest, ebasihipärasest kasutamisest, ebakompetentsest juhtimisest ja muust sarnasest tingitud kahju eest; 3) asutuse tegevuse otstarbekuse asutuse ülesannete täitmisel; 4) asutuse tegevusest tõese, õigeaegse ja usaldusväärse informatsiooni kogumise, säilitamise ja avaldamise. <p>Eelnõu kohaselt soovitakse täiendada VVS-i § 92¹ lõiget 1 punktiga 5 järgmises sõnastuses:</p> <p>„5) asutuse tegevust ja sisekontrollisüsteemi tõhusust mõjutada võivate riskide tuvastamise, hindamise ja haldamise.“ Eelnõu seletuskirja kohaselt on tegemist sisekontrollisüsteemi olulise abinõuga sisekontrolli eesmärkide tagamiseks.</p> <p>Samuti täiendatakse eelnõu kohaselt VVS-i § 92¹ lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „Asjakohase ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks peab valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimima tõhus juhtimisüsteem, mis on proportsionaalne asutuse tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astmega ning mis tagab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) organisatsioonistruktuuri läbipaistvuse; 2) heade juhtimistavade järgimise; 3) ülesannete asjakohase lahususe ja vastutusalade selge jaotuse; 4) usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel otsuste vastuvõtmise; 5) tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise.“ 	Arvestatud	VVS § 92 ¹ muudatused jäetakse eelnõust välja.

	<p>Rahandusministeerium on oma kodulehele lisanud juhendi sisekontrollisüsteemi rakendamise kohta. Juhendi kohaselt on sisekontrollisüsteemi rakendamise välja töötamisel arvesse võetud maailmas kõige enam praktikas kasutatavat COSO sisekontrolli integreeritud raamistikku.</p> <p>Eelpool toodust tulenevalt jääb ebaselgeks, millisest üldiselt tunnustatud sisekontrollisüsteemi raamistikust on VVS-i muudatuse eelnõu koostajad eelnõu muudatuste tegemisel lähtunud. Samuti ei selgu eelnõu seletuskirjast, millist eesmärki täidab sisekontrollisüsteemi ja juhtimissüsteemi termini määratlemine VVS-is. Määratlemata on mh terminid asjakohane ja usaldusväärne juhtimine ning tõhus juhtimissüsteem.</p> <p>Vabariigi Valitsuse 4. oktoobri 2012. a määruse nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“ (edaspidi üldeeskiri) muudatuste kohaselt tuleks anda hinnang sisekontrollisüsteemile skaalal mõjus, parendamist vajav, oluliselt parendamist vajav ja mitterahuldav (vt määruse lisa tegevusaruande vorm).</p> <p>Seega tekitab segadust, kuidas valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses rakendatav juhtimissüsteem peab olema tõhus ning selle osana rakendatav sisekontrollisüsteem mõjus. Juba oma olemuselt on tegemist vastuoluliste eesmärkidega, kuna ühel juhul on eesmärk saavutada mõjus (tulemused võrrelduna eesmärkidega ja suhestatuna nende eesmärkide saavutamiseks kasutatud ressurssidega) ja teisel juhul tõhusus (väljundi – kaup, teenused või muu tulemus – ja selle saamiseks kasutatud ressursside suhe).</p> <p>Samuti juhime tähelepanu, et seaduse eelnõu kohaselt on kavandatud täiendada VVS § 92¹ lõikega 1¹. Kavandatud VVS § 92¹ lõige 1 1 punkt 5 kohaselt peab juhtimissüsteem tagama usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel otsuste vastuvõtmise. Seletuskirjas ei ole aga selgitatud, mis täpselt on asjakohane informatsioon.</p> <p>Palume lisada seletuskirja selgitus, millisest üldtunnustatud raamistikust tulenevalt on sisekontrolli- ja juhtimissüsteem VVS-is kirjeldatud, ja analüüs sisekontrolli- ja juhtimissüsteemi detailse määratlemise vajaduse kohta VVS-i tasandil.</p>		
48	<p>Eelnõu kohaselt täiendatakse VVS-i § 92² lõiget 3 teise lausega järgmises sõnastuses: „Siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral peab asutuse juht tõendama, et sisekontrollisüsteem hõlmab asutuse kõiki juhtimis- ja tegevustasandeid, juhtkonna kehtestatud eeskirjad, protseduurireeglid, li-</p>	Arvestatud	<p>VVS § 92² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalusega. Samuti täiendatakse VVS § 92² lõigetega 5–10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.</p>

	<p>miidid ja muud normid vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele ning asutuse tegevuse eesmärgipärasuse ja otstarbekuse tagamiseks rakendatakse neid pidevalt ja tulemuslikult.“ Eelnõu seletuskirjas ei selgitata, millist eesmärki nimetatud muudatus täidab. Eelnõu seletuskirja kohaselt on sellekohase tõendamise täpsemad nõuded sätestatud üldeeskirjas. Viidatud määrus ja selle kavandatavad muudatused ei sätesta, kuidas, millisele informatsioonile ja toimingutele tuginedes asutuse juht lõikes 3 sätestatud nõuete täitmist tõendama peab. Palume täiendada seletuskirja asjakohase selgitusega.</p>		
49	<p>Kehtiva VVS-i § 92³ lõike 1 kohaselt Rahandusministeerium:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koordineerib täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamist ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamist; 2) analüüsib täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamist ning korraldab siseaudiitori kutsetegevuse või selle korraldamise hindamist, samuti teeb ettepanekuid nende tõhustamiseks. <p>Eelnõu seletuskirja kohaselt kavandatakse muuta VVS-i § 92³ lõike 1 teksti selleks, et ajakohastada Rahandusministeeriumi pädevust täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrolli ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel. Edaspidi on eelnõu kohaselt Rahandusministeeriumi roll nõustada täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel ja selle kvaliteedi hindamisel ning teha ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks. Ebaselgeks jääb, kelle pädevus on koordineerida siseaudiitori kutsetegevuse korraldamist (mh vastavate õigusaktide eelnõude koostamine). Samuti tekitavad küsimusi „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskirja“ kavandatavad muudatused seoses siseaudiitori tegevusaruande detailsusega. Kuna kavandatava muudatusega on Rahandusministeeriumi roll edaspidi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel nõuandev, tekib küsimus, kuidas tegevusaruandes nõutud informatsioon (nt tehtud tähelepanekute arv, tehtud soovitude arv), aitab Rahandusministeeriumit tema ülesande täitmisel. Palume täiendada seletuskirja asjakohase selgitusega.</p>	Arvestatud	<p>VVS § 92³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.</p>
50	<p>Üldeeskirja muutmise rakendusakti kavandi punktiga 15 kavandatakse muuta üldeeskirja § 4 sõnastust ning sätestada asutuse juhi kohustused siseauditeerimise korraldamisel. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt saadab asutuse juht Riigikantseleile hindamiseks informatsiooni siseauditi läbiviimisel tuvastatud asjaolude kohta, mis võivad mõjutada riigihalduse toimimist üldiselt. VVS-i §-s 77 sätestatud Riigikantselei ülesannete hulgas ei ole määratletud vastutust riigihalduse toimimise eest üldiselt, seetõttu jääb</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.</p>

	ebaselgeks üldeeskirja lisada kavandatav kohustus, millest tulenevalt peab asutuse juht Riigikantseleile siseauditi läbiviimisel tuvastatud asjaolude kohta informatsiooni edastama.		
Kliimaministeerium			
51	Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse VVS § 92 ¹ lõikega 1 ¹ . „Asjakohase ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks peab valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimima tõhus juhtimissüsteem, mis on proportsionaalne asutuse tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astmega ning mis tagab: 1) organisatsioonistruktuuri läbipaistvuse; 2) heade juhtimistavade järgimise; 3) ülesannete asjakohase lahususe ja vastutusalade selge jaotuse; 4) usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel otsuste vastuvõtmise; 5) tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise.“ Kliimaministeeriumi hinnangul tekitab sisekontrolli süsteemi paragrahvi all juhtimissüsteemi käsitlemine segadust valdkonna asjatundjates. Eelnõu seletuskirjas puudub ka viide, millisest standardist või metoodikast tuleneb esitatud definitsiooni sõnastus, sest esitatud juhtimissüsteemi definitsioon sarnaneb osaliselt sisekontrolli süsteemi olemusega, mis on juba defineeritud VVS § 92 ¹ lõikes 1. Siinjuures tõstatub küsimus, et mis on juhtimissüsteem (eelnõus on kasutatud erinevaid defineerimata õigusmõisteid, nt „asjakohane ja usaldusväärne“) ja milline on selle erinevus võrreldes sisekontrolli süsteemiga. On küsitav, kas selline detailne ja erakordne regulatsioon seaduse tasandil on üldse vajalik. Soovitame kaaluda juhtimise hea tava põhimõtete rakendamise suunamiseks asjakohase juhendi koostamist.	Arvestatud	VVS § 92 ¹ muudatused jäetakse eelnõust välja.
52	Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse VVS § 92 ² lõiget 3 teise lausega järgmises sõnastuses: „Siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral peab asutuse juht tõendama, et sisekontrollisüsteem hõlmab asutuse kõiki juhtimis- ja tegevustasandeid, juhtkonna kehtestatud eeskirjad, protseduurireeglid, limiidid ja muud normid vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele ning asutuse tegevuse eesmärgipärasuse ja otstarbekuse tagamiseks rakendatakse neid pidevalt ja tulemuslikult.“ Eelnõu seletuskiri viitab, et täpsamad nõuded on sätestatud Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruses nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“. Viidatud määrusest ja pakutud muudatustest ei selgu tõendamise nõuded ning arusaamatuks jääb tõendamise eesmärk, sest seletuskiri ei ava sätte eesmärgi ega lahendatava probleemi olemust. Määrus 79 täpsustab aga siseauditi korraldamise ja aruandluse regulatsiooni riigiasutustes ning loetleb asutuse	Arvestatud	VVS § 92 ² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalusega. Samuti täiendatakse VVS § 92 ² lõigetega 5–10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.

	juhi kohustused selles. Kliimaministeeriumi hinnangul on antud muudatuse näol tegemist ülereguleerimisega. Asutuse juht vastutab ka käesolevalt sisekontrolli süsteemi tõhusa toimimise eest ja sisekontrolli süsteem peab asutuses toimima paljude õigusaktide nõudeid arvesse võttes.		
53	Eelnõu § 2 punktis 5 esitatakse VVS § 92 ³ lõike 1 uus sõnastus. „(1) Rahandusministeerium: 1) annab metoodilisi juhendeid täidesaatva riigivõimu asutuste sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks ning teeb ettepanekuid sisekontrolli tõhustamiseks; 2) nõustab täidesaatva riigivõimu asutusi siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel ja selle kvaliteedi hindamisel ning teeb ettepanekuid siseauditi paremaks korraldamiseks.“ Kliimaministeerium toetab Rahandusministeeriumi rolli muudatust siseauditi suunal, mille sisuks on siseauditi metoodiline nõustamine ja juhiste või soovitude andmine siseauditi paremaks korraldamiseks täidesaatva riigivõimu asutustes ning sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks. On raskesti mõistetav, miks selliste ülesannete täitmiseks on Vabariigi Valitsuse määrusega vaja kehtestada siseauditi tegevuse aruandlus, mis kohustab siseaudiitoreid (mõjuanalüüsis pole paraku käsitletud kui palju on meil ühe kuni kahe liikmelisi siseauditi üksuseid) andma Rahandusministeeriumile aru detailselt igas ministeeriumis tehtud siseauditi tähelepanekute (sh teiste kindluse andjate aruannetes toodud tähelepanekute) arvu ja soovitude numbrilise elluviimise kohta. Vabariigi Valitsuse määruse „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri” muutmise määruse lisa – „Aruanne siseauditi funktsiooni tegevuse kohta 20... aastal“ sisaldab muuhulgas järgmist: Punktis 3. „Kvaliteedi tagamise ja täiustamise programmi rakendamine“ tuleb aru anda siseauditi üksuse kvaliteedi perioodilistest sisemistest ja välimistest hindamistest. Punktis 4. „Siseauditi tööplaani täitmine“ tuleb muuhulgas esitada tähelepanekute arv riskisuse ja olulisuse alusel, ning koondhinnang auditeeritud valdkonna SKS-le. Punktis 5. Kindlustandvate tööde leidude põhjal tehtud soovitud tegelemise seire tulemustest tuleb esitada soovitude arv olulisuse alusel (2 kõrgeimat taset 1 > 2) seejuures nii siseauditi tööde kui ka teiste välisaudiitorite tööde osas. Samuti tuleb aru anda siseauditile kulunud vahendite summa kohta aruandeaastal. Arvestades ametiasutustes töötavate siseaudiitorite arvu ja audiitortegevuse seaduse regulatsiooni, tuleb pidada taolise detailse aruande esitamist ressursilises mõttes koormavaks. Nõustamise ja juhiste või soovi-	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.

	tuste andmine peaks tuginema siseaudiitorite võrgustiku koostööle ning vajalikku teavet saab Rahandusministeerium küsida ka vastavate koostöökirjadega.		
Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium			
54	Eelnõu näeb ette paragrahvi 92 ¹ lõike 1 täiendamise punktiga 5 järgmises sõnastuses: „5) asutuse tegevust ja sisekontrollisüsteemi tõhusust mõjutada võivate riskide tuvastamise, hindamise ja haldamise.“; Arvestades VVS paragrahvi 92 ¹ kehtivat sõnastust on viienda punkti tegevus sõnastatud läbi iseenda, mis ei ole kooskõlas hea tavaga. Pakutav sõnastus on: sisekontrolli süsteem võimaldab tagada asutuse tegevust ja sisekontrollisüsteemi tõhusust mõjutada võivate riskide tuvastamise, hindamise ja haldamise. Samuti tuleb keeleliselt mõelda läbi mõistete „sisekontrolli süsteem“ ja „sisekontrollisüsteem“ kasutamine.	Arvestatud	VVS § 92 ¹ muudatused jäetakse eelnõust välja.
55	Eelnõu näeb ette sama paragrahvi täiendamise lõikega 1 ¹ , mille kohaselt „Asjakohase ja usaldusväärse juhtimise tagamiseks peab valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimima tõhus juhtimissüsteem, mis on proportsionaalne asutuse tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astmega ning mis tagab: 1) organisatsioonistruktuuri läbipaistvuse; 2) heade juhtimistavade järgimise; 3) ülesannete asjakohase lahususe ja vastutusalade selge jaotuse; 4) usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel otsuste vastuvõtmise; 5) tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise.“. Niisiis, eelnõus on juhtimissüsteemi käsitletud sisekontrolli süsteemi paragrahvi all. Selline lähenemine on eksitav. Meile teadaolevalt on sisekontrolli süsteem ja juhtimissüsteem erinevad mõisted. Juhtimissüsteem on laiem mõiste, mis hõlmab kogu organisatsiooni juhtimist, samal ajal kui sisekontrolli süsteem keskendub enam riskide maandamisele, organisatsiooni usaldusväärsuse tagamisele, aga ka tegevuse seaduslikkuse tagamisele ning vigade ennetamisele ja avastamisele. Juhtimissüsteem hõlmab organisatsiooni tervikjuhtimist, sealhulgas eesmärkide seadmist, strateegilist planeerimist, otsuste tegemist ja tegevuste koordineerimist. See keskendub üldiselt järgmistele valdkondadele: 1) inimesed, finantsid, tehnoloogia 2) efektiivsus ja tulemuslikkus 3) juhtimisstiilid ja otsustusprotsessid.	Arvestatud	VVS § 92 ¹ muudatused jäetakse eelnõust välja.

	<p>Sisekontrolli süsteem on osa juhtimissüsteemist ning selle fookus on spetsiifilisem. Sisekontrolli süsteemi põhilised eesmärgid on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) varade kaitse 2) finantsaruandluse usaldusväärsuse tagamine 3) seaduste ja määruste järgimine 4) pettuste ja vigade ennetamine ning avastamine. Sisekontrolli süsteem aitab kindlustada, et organisatsioon töötab tõhusalt ja vastavalt kehtestatud eeskirjadele ning tagab protsesside ja finantsandmete täpsuse ja usaldusväärsuse. Samuti on oluline märkida, et § 92¹ lõige 1¹ dubleerib vähemalt osaliselt täna kehtivat regulatsiooni. Näiteks sätestab VVS § 42 lg (2), et valitsusasutuse põhimääruses peavad sisalduma: <ol style="list-style-type: none"> 1) asutuse täielik nimi, asukoht ning tema kõrgemalseisva valitsusasutuse nimi; 2) asutuse tegevusvaldkond ja ülesanded; 3) asutuse juhtimise korraldus ning juhtide õigused ja kohustused; 4) asutuse struktuur ja struktuuriüksuste põhiülesanded; 5) muud asutuse tegevuse korraldamise olulised sätted. <p>§ 42 lg 2 ning § 92¹ lg 1¹ reguleerivad suures osas samu küsimusi, kuid kasutavad erinevat terminoloogiat, mis võib olla eksitav ning viia arvamiseni, et on vaja veel midagi täiendavalt luua, reguleerida, vormistada vms. VVS § 92¹ lg 1¹ osas on pigem tegemist ülereguleerimisega, kuivõrd asutuse juhi kohustused on juba VVS-s sõnastatud (näiteks § 49 ministri pädevus ministeeriumi juhina, § 53 kantsleri pädevus ning § 73 ameti ja inspeksiooni peadirektori pädevus).</p>		
56	<p>Eelnõu kohaselt täiendatakse §92² lõiget 3 teise lausega järgmises sõnastuses: „Siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral peab asutuse juht tõendama, et sisekontrollisüsteem hõlmab asutuse kõiki juhtimis- ja tegevustasandeid, juhtkonna kehtestatud eeskirjad, protseduurireeglid, limiidid ja muud normid vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele ning asutuse tegevuse eesmärgipärasuse ja otstarbekuse tagamiseks rakendatakse neid pidevalt ja tulemuslikult.“ Eelnõu seletuskiri toob välja, et varasemad analoogsed kohustused ei andnud soovitud tulemust ning nendest on mõistlikkuse printsiibis lähtuvalt loobutud. Seetõttu on arusaamatu, kuidas ja kellele selline tõendamine peaks toimuma, ka seletuskirja viide täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskirjale ei anna vastust.</p>	Arvestatud	VVS § 92 ² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalusega. Samuti täiendatakse VVS § 92 ² lõigetega 5–10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.

57	Eelnõu § 2 punktis 5 esitatakse VVS § 92 ³ lõike 1 uus sõnastus. Toetame muudatust, mille kohaselt Rahandusministeerium edaspidi nõustab metoodiliselt ja annab juhiseid või soovitusi sisekontrolli süsteemi rakendamiseks või siseauditi paremaks korraldamiseks täidesaatva riigivõimu asutustes. Arusaamatuks jääb aga, miks on vajalik nende ülesannete täitmiseks Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskirja, mis kohustab andma Rahandusministeeriumile aru näiteks igas ministeeriumis tehtud siseauditi tähelepanekute arvu ja soovitude numbrilise elluviimise kohta. Teeme ettepaneku eelpoolnimetatud üldeeskiri kui sisutu regulatsioon üldse tühistada.	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.
Eesti Siseaudiitorite Ühing			
58	Eelnõu kohaselt sätestab AudS-i § 1 p 5 kavandatud muudatuse tulemusena siseaudiitorite tegevuse õiguslikud alused avaliku sektori üksustes (varem ka avaliku huvi üksustes), kuid mitte erasektoris. Teeme ettepaneku täiendada AudS-i § 1 punkti 5 viisil, mis hõlmaks ka erasektori siseaudiitorite tegevuse õiguslikud alused.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset. Seetõttu tunnistatakse kehtetuks ka AudS § 1 punkt 5.
59	Eelnõu kohaselt sõnastatakse AudS-i § 36 lg 2 ümber ning selle kohaselt saab avaliku sektori siseaudiitori kutset taotleda isik, kes viimase kolme aasta jooksul on täitnud sama lõike punktis 1 või punktis 2 toodud nõuded. Eelnõukohasest sõnastusest ei ole üheselt aru saada, kuidas viidatud ajaperioodi (viimased kolm aastat) arvestatakse ning ka seletuskirjast ei selgu, millisest ajahetkest tuleb arvestust alustada. Teeme ettepaneku lisada seletuskirja põhjendus perioodi pikkuse valiku osas ning juhised perioodi täpseks arvestuseks.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset. Seetõttu tunnistatakse kehtetuks ka AudS § 36 lõige 2.
60	Eelnõu kohaselt viitab AudS-i uuendatud § 36 lg 1 p 1 Siseaudiitorite Instituudile (IIA) ning § 68 lg 2 viitab kutsetegevuseks kohustuslikele IIA kutsestandarditele. Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruse nr 79 muudatustes viitab § 2 lg 5 IIA-le kui Rahvusvahelisele Siseaudiitorite Instituudile ning § 2 lg 3 ülemaailmsetele siseauditi standarditele. Selguse huvides soovime seaduses ja määrmuses kasutada läbivalt ühesuguseid mõisteid.	Arvestatud	Viidatud regulatsioonid tunnistatakse kehtetuks.
61	Juhime tähelepanu, et kavandatavate AudS-i muudatuste (§ 36, § 185 ⁴ lg 1) kohaselt jääb avaliku sektori osas kehtima kolm erinevat kutset/kutsetaset: avaliku sektori üksusesiseaudiitori kutsetase, avaliku sektori ühingu siseaudiitori kutsetase ning avaliku sektori siseaudiitori kutse. Selguse huvides soovime kaaluda järgmisi võimalusi:	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset.

	<ul style="list-style-type: none"> - Avaliku sektori üksuse siseaudiitori kutsetaseme saanud siseaudiitoritele väljastada avaliku sektori siseaudiitori kutse. - Avaliku sektori ühingu siseaudiitoritel võimaldada riigi- ja haldusõiguse alamosa eksami sooritamisel omandada avaliku sektori siseaudiitori kutse (vajadusel kehtestada ülemineku periood). 		
62	Eelnõu kohaselt täiendatakse VVS § 92 ¹ lõikega 1 ¹ , mis puudutab nõudeid valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimivale tõhusale juhtimissüsteemile. Eelnõu seletuskirjas esitatud juhtimissüsteemi definitsioon sarnaneb osaliselt VVS § 92 ¹ lõikes 1 defineeritud sisekontrolli süsteemi olemusega. ESAÜ on arvamusel, et sisekontrolli süsteemi paragrahvi all juhtimissüsteemi käsitlemine võib tekitada segadust nii juhtides kui valdkonna asjatundjates. Kutseühinguna usume, et seaduse tasandil juhtimisega seonduvate definitsioonide määratlemine on üle reguleerimine ning seda on mõistlikum lahendada muul viisil.	Arvestatud	VVS § 92 ¹ muudatused jäetakse eelnõust välja.
63	Eelnõu kohaselt täiendatakse VVS § 92 ² lõiget 3 lausega, mis puudutavad asutuse juhi tõendamiskohustust sisekontrollisüsteemi toimimise osas siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral. Seletuskirjas märgitakse, et täpsemad nõuded on sätestatud Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruses nr 79. Viidatud määrusest ja pakutud muudatustest ei selgu tõendamise nõuded ning arusaamatuks jääb tõendamise eesmärk, sest seletuskiri ei ava sätte eesmärki ega lahendatava probleemi olemust.	Arvestatud	VVS § 92 ² senised muudatusettepanekud jäetakse eelnõust välja. VVS § 92 ² lõiget 3 täiendatakse eelnõu kohaselt siseauditi sisse ostmise võimalusega. Samuti täiendatakse VVS § 92 ² lõigetega 5 –10, milles sätestatakse siseauditi mandaat.
64	ESAÜ toetab eelnõus VVS § 92 ³ lõikega 1 kavandatavat Rahandusministeeriumi rolli muudatust siseauditi suunal, mille sisuks on edaspidi siseauditi metoodiline nõustamine ja juhiste või soovitude andmine siseauditi paremaks korraldamiseks täidesaatva riigivõimu asutustes ning sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks. Selgusetuks jääb, miks seostatakse nõustamine ja juhendamine detailse aruandlusega Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruse nr 79 alusel (plaan koguda infot igas ministeeriumis läbiviidud siseauditite tähelepanekute ja tehtud soovitude arvu kohta). Soovitame seletuskirja asjakohase selgitusega täiendada.	Arvestatud	VVS § 92 ³ lõiget 1 muudetakse ning Rahandusministeeriumi uue pädevusena sätestatakse täidesaatva riigivõimu asutustes sisekontrollisüsteemi rakendamiseks juhendite andmine ja nimetatud asutuste nõustamine siseauditiga seotud küsimustes.
65	Sarnaselt erasektoris ja/või avalikus sektoris (riigi asutatud sihtasutused, avalikõiguslikud isikud) töötavate siseaudiitoritega juhinduvad kõik täidesaatva riigivõimu asutuste siseaudiitorid IIA kutsetegevuse standardist ning	Arvestatud	Eelnõu kohaselt planeeritakse tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 04.10.2012. a määrus nr 79 „Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri“.

	AudS-ist, mistõttu Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määrus nr 79 "Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri" ei ole siseauditi valdkonna reguleerimiseks otstarbekas. Soovitame kaaluda üldeeskirja vajalikkust eraldiseisva õigusaktina.		
66	Soovitame avaliku sektori siseaudiitori kutse väljastamiseks vajaliku riigija haldusõiguse alamosa eksami küsimused uuendada kooskõlas IIA väljastatava CIA sertifikaadi I osa eksami materjalide uuendamise ajakavaga.	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset.
67	Soovitame kaaluda siseriiklikus tegevusaruandes akadeemiliste tundide arvestuse asendamist IIA poolt rakendatava arvestusega. Hetkel tuleb siseaudiitoritel IIA-le täiendõpe raporteerida põhimõttel 1 täiendõppe tund = 50 minutit ning Rahandusministeeriumile 1 täiendõppe tund = 45 minutit (akadeemiline tund). Samuti soovitame täiendusõppe arvestusse lisada ka muud erialast arengut toetavad tegevused (sh lektorina ülesastumine, erialase kirjanduse tõlkimine, kutseühingu juhtimises osalemine).	Arvestatud	Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks kohustus omada täidesaatva riigivõimu asutuses siseaudiitorina töötamisel siseaudiitori kutset/kutsetaset.